

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 800 fr. per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, Antwerpen

ENKELE BESCHOUWINGEN BIJ HET GERECHTELIJK WETBOEK

door Mr. F. HERMANS, Verslaggever in de Kamer van Volksvertegenwoordigers

1. Voorbereiding

Niettenstaande het Nationaal Congres in art. 139 der Belgische grondwet bepaald had dat door een afzonderlijke wet en binnen de kortst mogelijke tijd de rechterlijke inrichting diende geregeld te worden zal het meer dan een eeuw geduurd hebben vooraleer hieraan een afdoend gevolg werd gegeven, want de « Loi organique de l'ordre judiciaire » van 4 augustus 1831 in haar 61 artikelen kan moeilijk gelden als beantwoordend aan de opdracht.

In de laatste honderdvijftig jaar werden slechts enkele schuchtere pogingen ondernomen tot hervorming die geleid hebben tot enkele fragmentaire wijzigingen, zodat de meeste beschikkingen die het burgerlijk geding regelen in feite deze zijn die voorkwamen in het wetboek hetwelk op 24 april 1806 werd uitgevaardigd en waarvan toen gezegd werd dat het « reeds verouderd was bij zijn geboorte » vermits het voornamelijk berustte op de oude ordonnances van 1667.

Commissies die opgericht werden in de voorbije anderhalve eeuw hebben geleid tot bescheiden en niet altijd gelukkige hervormingen zoals bijvoorbeeld de titel betreffende de bevoegdheid die vervat is in de wet van 25 maart 1876.

Ook het studiecentrum voor de Hervorming van de Staat heeft een belangrijke en nauwgezette studie gewijd aan de gestelde problemen die gepubliceerd werd in 1939 doch wegens de oorlogsomstandigheden niet in praktijk kon verwezenlijkt worden.

In het recente verleden dienen vermeld de Commissie Dijon die opgericht werd door Minister Gregoire op 18 september 1945 en die leidde tot het neerleggen op 15 juli 1948 in de Senaat van een wetsontwerp door Minister Struye hetwelk territoriale wijzigingen voorstelde.

Het verviel wegens Kamerontbinding en werd hernomen in een wetsontwerp neergelegd door Minister Moyerssoen op 15 september 1951. Het kwam echter nooit tot een wet.

Op 17 oktober 1958 stelde Minister Harmel een Koninklijk Commissaris voor de rechterlijke hervorming aan.

De keuze viel op iemand die zou bewijzen dat hij de « right man » was en die dit moeilijk, bijna onoverzienbaar werk tot een goed eind zou brengen. De naam van de Heer

Charles Van Reepinghen gewezen stafhouder bij de balie te Brussel, Professor aan de Universiteit van Leuven zal steeds verbonden blijven aan de rechterlijke hervorming in ons land.

Maar laten we er onmiddellijk bijvoegen dat het werk niet zou klaargekomen zijn indien de heer Van Reepinghen en het Parlement niet hadden kunnen beroep doen op de heer Koninklijke Commissaris Ernest Krings, die met een ongekende ijver en bewonderenswaardige toewijding zich ingespannen heeft om aan het land dit gerechtelijk wetboek te bezorgen.

Jaren heeft hij zich bezig gehouden met de voorstudie en eens de teksten ter discussie neergelegd was het een genoegen te zien met welk hoog gezag en bekwaamheid het ontwerp door hem verdedigd werd.

Gedurende anderhalf jaar was Advokaat-Generaal Krings, nadat hij als Koninklijk Commissaris wijlen Stafhouder Van Reepinghen was opgevolgd, alleen verantwoordelijk voor de zeer zware opdracht die erin bestond in de parlementaire commissies de ontelbare vragen tot uitleg te beantwoorden, de teksten te verdedigen, te verduidelijken, vele amendementen op te stellen, in zeer netelige aangelegenheden hoge diplomatie aan de dag te leggen om tot een compromis oplossing te geraken.

Zonder overdrijven mag gezegd worden dat wanneer het Parlement met dit omvangrijk werk is klaargekomen het aan Advokaat-Generaal Krings in hoge mate te danken is.

En zijn taak is niet ten einde ; wat er nog te doen valt is nog een reuzewerk want de honderden artikelen moeten uitgevoerd worden en wat al voor uitvoeringsbesluiten, rondschrijven, nota's zullen dienen op punt gesteld in de drie jaren die men voor de totale uitvoering van de wet heeft voorzien.

Maar na deze plicht van dankbaarheid en erkentelijkheid te hebben vervuld menen we dat we te kort zouden komen aan onze plicht wanneer men hier niet zou vermelden dat er velen zijn die gemeend hebben dat het Parlement niet meer in staat was zulk belangrijk wetgevend werk tot stand te brengen.

Sedert meer dan drie jaar lag het wetsontwerp ter studie in de Commissie van Senaat en Kamer. Door een samenwerking tussen de leden van de Commissie voor de

Justitie van Kamer en Senaat heeft men de « navette » verhinderd tussen de twee lichamen hetgeen dikwijls de oorzaak is dat een belangrijke wet niet tot stand kan komen.

Het ontworpen gerechtelijk wetboek heeft het voorwerp uitgemaakt van ongeveer twee honderd Commissiezittingen hetgeen een indrukwekkend aantal uren studie en besprekingen betekent.

Hierbij dient dan nog in aanmerking genomen de ontelbare uren werk, studie en onderhandeling dewelke besteed werden aan de voorbereiding van elke vergadering. Er mag gezegd worden dat drie jaar bijna ononderbroken, er geen week voorbijging of het ontwerp gaf aanleiding tot vergadering of onderzoek vanwege de leden van beide Kamers altijd in tegenwoordigheid van de Koninklijke Commissaris.

Het is een omvangrijke taak geweest het onderzoek en de bespreking van de meer dan zestien honderd artikelen, van het eigenlijk wetboek, de circa vier honderd bepalingen der bijlagen, de meer dan vijfhonderd paragrafen der opheffingsbepalingen, de honderd één en zestig wijzigingsartikelen, de in meer dan drie en dertig artikelen vervatte overgangsbepalingen.

Minister Vermeylen die onder druk werd gesteld om de gerechtelijke hervorming te verwezenlijken bij volmachtenwet heeft er goed aan gedaan te geloven in het Parlement.

Elk objectief waarnemer moet besluiten dat het tot stand komen van het Gerechtelijk Wetboek het bewijs heeft gebracht dat het Parlement nog in staat is een belangrijk juridisch werk tot een goed eind te brengen maar meteen is het ook bewezen dat de aanstelling van een Koninklijke Commissaris de goede formule is wanneer de onderneming een aanzienlijke voorbereiding noodzakelijk maakt.

Ook weze er klaar gesteld dat al wie met de gerechtelijke hervorming begaan is geweest de zekerheid heeft dat nog heel wat artikelen na een bepaalde tijd van praktische toepassing zullen moeten aangepast worden en dat er ongetwijfeld nog heel wat leemten zullen moeten aangevuld worden.

* * *

Het is bekend dat het

- 1° Deel handelt over de Algemene Beginselen
- 2° Deel handelt over de Rechtelijke organisatie
- 3° Deel handelt over de Bevoegdheid
- 4° Deel handelt over de Burgerlijke rechtspleging
- 5° Deel handelt over het Bewarend beslag en middelen tot tenuitvoerlegging.

2. Algemene beginselen

Het eerste deel handelt over de « Algemene Beginselen ».

Voor het eerst heeft men het aangedurfd algemene beginselen op te nemen in het Gerechtelijk Wetboek. Men had immers gesteld dat het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering juist zo gebrekkig was wegens het ontbreken van grondbeginselen en men had er van gezegd dat het « onder de grote wetboeken die Frankrijk aan Napoleon te danken heeft dit juist het meest onvolmaakte was ».

Men verwacht natuurlijk geen pedagogisch werk doch dat een aantal principes die aan de basis liggen van het gerechtelijk recht zouden worden weergegeven.

Het is immers wenselijk dat men akkoord zou gaan over de zin van de woorden die men zal gebruiken.

In de algemene beginselen wordt o.m. bepaald:

— dat het Gerechtelijk Wetboek voortaan het **gemeen** recht van de rechtspleging zal uitmaken.

In beginsel worden dus al de rechtspelingen die voor de hoven en rechtbanken worden gebracht, aan dezelfde regels onderworpen.

Die regeling werd mogelijk gemaakt omdat de rechtspleging in hoge mate vereenvoudigd werd.

Dank zij dit feit dat het Gerechtelijk Wetboek het gemeen recht zal zijn, zal men voortaan met zekerheid de procedure kunnen bepalen welke van toepassing is op de vorderingen waarvan de inleiding, de behandeling en de berechting aan geen bijzondere regels onderworpen is. Dit sluit ontegensprekelijk heel wat moeilijkheden uit en brengt derhalve meer rechtszekerheid tot stand. De rechtsonderhorige loopt veel minder het gevaar dat zijn vordering wegens niet ontvankelijkheid of vormnietigheden zou afgewezen worden. Dit is ongetwijfeld een flinke stap vooruit.

Verder wordt in de algemene beginselen bepaald:

- wat onder rechtswegering dient verstaan;
- welke de draagwijdte is van de uitleggingswetten;
- wat onder volstrekte en territoriale bevoegdheid moet verstaan worden;
- wat onder inleidende vordering en wat onder tussen-vordering;

- wat onder tegenvordering;
- wat onder tussenkomst moet verstaan;
- welke voorwaarden aan de rechtsvordering worden gesteld: de eiser moet de hoedanigheid hebben om ze in te dienen en moet ook een belang hebben.

Een innovatie is dat ook bijgevoegd wordt dat een vordering kan ingesteld worden om schending van een ernstig bedreigd recht te voorkomen. (actio ad futurum);

- wat dient verstaan onder vonnissen en arresten;
- onder gerechtelijk gewijsde;
- onder aanhangigheid en samenhang;
- onder onsplitbaarheid;
- onder betekening en kennisgeving.

Hier wordt iets gangs nieuws voorgesteld:

De betekening dit is de afgifte van een afschrift van de akte en zij geschiedt bij deurwaardersexploot.

De kennisgeving dit is de toezending van een akte van rechtspleging in origineel of in afschrift; zij geschiedt langs de post of, in de gevallen die de wet bepaalt, in de vormen die deze voorschrijft.

In de opzet van het wetboek is de betekening van een akte de regel en de kennisgeving de uitzondering.

De gerechtsbrief die een voorbeeld is van kennisgeving is een bijzondere soort van aangetekende zending die in de door de wet bepaalde gevallen door de griffier en door het openbaar ministerie zal kunnen worden aangewend.

De zending door de post zal gebeuren door middel van een bijzonder formulier van kennisgeving dat als ontvangsbewijs zal dienen.

Bij de kennisgeving zal de postbeambte de gerechtsbrief afgeven aan de geadresseerde of aan zijn woonplaats of aan het politie-commissariaat of aan de burgemeester, schepenen enz. . .

Degene die de gerechtsbrief wordt ter hand gesteld tekent het ontvangsbewijs dat door de post aan de afzender wordt teruggezonden.

Weigert de persoon te tekenen dan maakt de postbeambte van die weigering melding onderaan het ontvangsbewijs.

De politiecommissaris, de burgemeester enz. . . waaraan de gerechtsbrief is afgegeven, zorgen er voor dat deze zo haast mogelijk aan de betrokkene wordt bezorgd.

Het lijkt geen twijfel dat er aan het systeem van de gerechtsbrief enkele bezwaren verbonden zijn, naast het groot voordeel dat het weinig kost.

Maar om alle bezwaren te voorkomen is in art. 46 een par. 2 bijgevoegd waarin voorzien is geworden dat de eisende partij indien zij zulks verlangt hetzij in het exploot van rechtsingang of in het verzoekschrift, hetzij schriftelijk en ten laatste op het ogenblik van de eerste verschijning voor de rechter kan vragen dat de kennisgevingen

niet bij gerechtsbrief zouden gebeuren doch door betekenissen zouden geschieden.

Dit is echter alleen een recht voorzien voor de eisende of verzoekende partij en niet voor de verweerder. Dit wordt uitgelegd door het feit dat de aanleggende partij de kosten moet voorschieten en dat het dan ook logisch voorkomt dat alleen de eisende partij deze keuze zou doen.

Ook in zake termijnen werd een nieuwigheid ingevoerd. Ten einde een rustig verlot te verzekeren aan de rechtsbeoefenaars is in de wet opgenomen dat wanneer de termijn van hoger beroep of verzet gedurende de gerechtelijke vakanties verstrijkt of binnen de acht dagen daarna, dat dan deze termijn verlengd wordt tot de vijftiende dag van het gerechtelijk jaar.

B.v. Wanneer een termijn verstrijkt op 31 augustus zal deze termijn verlengd worden tot 15 september.

Er wordt voortaan geen onderscheid meer gemaakt tussen vrije en niet vrije termijnen. Alle termijnen worden op dezelfde wijze berekend van middernacht tot middernacht, vanaf de dag na die van de akte of van de gebeurtenis en omvat alle dagen ook de zaterdag, de zondag en de wettelijke feestdagen.

De dies ad quem is in de termijn begrepen.

Is die dag echter een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag dan wordt de vervaldag verplaatst op de eerstvolgende werkdag.

Van belang is de bepaling (art. 52) dat een akte ter griffie alleen op geldige wijze kan worden verricht op de dagen en uren dat de griffie toegankelijk is voor het publiek.

Met een is hierdoor een eind gemaakt aan de betwisting of een akte ook ten huize van de griffier kan opgenomen worden.

3. Eenheid van Rechtsmacht

Het tweede deel van het Wetboek handelt over: De rechterlijke organisatie.

Een van de belangrijke problemen waarvoor men geplaatst was is dit van de eenmaking van de rechtsmachten.

Iemand die zeer juist dit probleem heeft geschetst is Prof. Pierson, in zijn werk: « De l'organisation judiciaire et de la Compétence », n° 20; « Plus rien ne commande le maintien des juridictions d'exception, telle la juridiction consulaire et la juridiction prud'homme ».

Les situations ont tellement évolué depuis le jour où leur institution s'avéra utile!

Si les nécessités de l'organisation du commerce au XIVe et XVIe siècles justifiaient la création de tribunaux spéciaux pour les contestations commerciales, il apparaît que leur utilité n'était déjà plus reconnue au début du XIXe siècle. La législation élaborée par le Royaume des Pays-Bas, en effet, ne conservait pas les tribunaux consulaires.

Des jurisconsultes éminents critiquaient vivement leur institution.

Ils auraient été supprimés en Belgique, comme ils le sont en Hollande, n'eût été la révolution de 1830. Et il n'est pas douteux que si le constituant belge a prévu, à l'article 105, l'existence de tribunaux de commerce, il faut en chercher la cause plutôt dans une manifestation de réaction nationaliste contre l'influence hollandaise que dans les mérites d'une juridiction spécialisée.

La multiplicité des juridictions de premier degré: justice de paix, conseil de prud'hommes, tribunaux de première instance, tribunal de commerce favorise la chicane et constitue le plus souvent une prime au plaideur de mauvaise foi. La nature humaine est ainsi faite que, dans un litige compliqué où une partie soulève l'exception d'incompétence de la juridiction saisie, une décession d'incompétence apparaît trop souvent, pour le juge comme la solution de facilité.

Combien d'énergies vainement déployées, de lenteurs préjudiciables, de frais inutiles ne seraient pas épargnés

si l'unité de juridiction de premier degré, bénéficiant par le fait même de la plénitude de juridiction, venait mettre un terme à toutes les contestations sur la compétence, à celles relatives aux renvois de juridictions en cas de connexité, de litispendance, auxquelles la loi du 15 mars 1932 n'a pas mis fin.»

Velen hadden gehoopt dat een grote eenmaking der rechtsmachten zou kunnen verwezenlijkt worden.

Het was immers zo dat de oorspronkelijk voorziene eenheid van jurisdictie heel wat verder ging dan hetgeen thans gerealiseerd werd: de rechtbank van eerste aanleg, de rechtbank van koophandel en de sociale rechtbank (oorspronkelijk aldus genoemd) waren in feite afdelingen van de Arrondissementsrechtbank.

Al de beroepsrechters worden benoemd in de arrondissementsrechtbank en hadden bevoegdheid om in de rechtbank van eerste aanleg te zetelen.

De drie afdelingen hadden een zekere autonomie en de traditionele bevoegdheid bleef behouden aan de rechtbank van eerste aanleg, de betwistingen van sociaal recht bleven voorbehouden aan de sociale rechtbank terwijl daarnaast de rechtbank van koophandel haar specifieke opdracht had.

Wanneer er een betwisting ontstond over de bevoegdheid kon de eiser vragen de zaak naar de voorzitter van de arrondissementsrechtbank te verzenden die uitspraak deed en tegen deze beslissing was alleen voorziening in cassatie mogelijk.

Maar ernstige meningsverschillen zijn opgerezen en voornamelijk waren de werknemersorganisaties ongerust dat de integratie van al de beroepsmagistraten in een zelfde gerecht schadelijke gevolgen zou hebben. Zij meenden dat de werknemers stiefmoederlijk zouden behandeld worden, dat de magistraten die in een sociale rechtbank zouden zetelen zich niet volledig aan deze rechtsafdeling zouden wijden, dat zij niet volledig bekend zouden zijn met de ontwikkeling van de sociale instellingen en dat onder invloed van het burgerlijk gerecht men al te individualistisch de zaken zou gaan bekijken.

Men heeft dan een compromis tot stand gebracht dat op een vrij goede wijze een oplossing brengt.

Zowel de rechtbank van eerste aanleg, als de arbeidsrechtbank (de huidige naam in plaats van sociale rechtbank) als de rechtbank van koophandel heeft haar eigen wezen en eigen structuur, onafhankelijk van beide andere.

De magistraten oefenen er bij uitsluiting hun ambt uit.

Iedere rechtbank heeft haar voorzitter, eventueel haar ondervoorzitters en haar rechters.

Maar er blijft bestaan een arrondissementsrechtbank die samengesteld is uit de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, van de voorzitter van de arbeidsrechtbank en van de rechtbank van koophandel en deze arrondissementsrechtbank zal de conflicten in zake bevoegdheid hebben op te lossen.

4. De vredegerichten

Dat er bepaald is dat er in ieder gerechtelijk kanton een vredegericht bestaat is niet nieuw, maar dat er niet in elk vredegericht een politierechtbank bestaat is een innovatie. Er zijn dus in sommige arrondissementen een groep kantons waarover een rechter het ambt van politierechter uitoefent. Zulks is gerechtvaardigd door de eenheid van rechtspraak in verkeerszaken en de rationalisering van het werk van de politieparketten en politiegrieffies.

Er worden slechts twee klassen voorzien voor de vredegerichten: namelijk 1* Klas met ten minste 50.000 inwoners en 2* Klas de andere vredegerichten.

5. Arrondissemmentele rechtsmachten

In ieder gerechtelijk arrondissement is er een arrondissementsrechtbank, een rechtbank van eerste aanleg, een arbeidsrechtbank en een rechtbank van koophandel.

De arrondissementsrechtbank zoals we gezegd hebben bestaat uit de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, de voorzitter van de arbeidsrechtbank en de voorzitter van de rechtbank van koophandel.

Ze wordt voorgezeten door de magistraat die de oudste is in zijn rang.

Een andere nieuwigheid is dat in de rechtbank van eerste aanleg er één of meer beslagrechters worden aangeduid.

Dit is een belangrijke nieuwigheid.

De beslagrechter zal ten dienste staan van de rechts-onderhorige bij de uitvoering van het bewarend beslag en de andere middelen van tenuitvoerlegging.

Zowel de beslagrechter, als de onderzoeksrechter, als de jeugdrechter kunnen zitting nemen in de rechtbank van eerste aanleg.

De arbeidsrechtbank die uit ten minste twee kamers bestaat, wordt voorgezeten door een rechter in de arbeidsrechtbank en bestaat daarenboven uit twee rechters in sociale zaken. (Rechters - assessoren in sociale zaken werden ze genoemd in het oorspronkelijk ontwerp).

De rechtbank van koophandel die uit één of meer kamers bestaat wordt voorgezeten door een rechter in de rechtbank van koophandel en bestaat daarenboven uit twee rechters in handelszaken. (in het oorspronkelijk ontwerp genoemd rechters-assessoren in handelszaken)

6. Arbeidshof

Het arbeidshof bestaat uit een eerste-voorzitter, kamer-voorzitters, de raadsheren in het arbeidshof en raadsheren in sociale zaken.

7. Dokumentatiedienst bij het Hof van Cassatie

De wet voorziet in de oprichting bij het Hof van Cassatie van een dokumentatiedienst noodzakelijk gemaakt door de uitbreiding van de wetgeving en de hiermede gepaard gaande rechtspraak. Deze dienst zal de dokumentatie bijhouden in verband met de wetgeving, de rechtsleer en de rechtspraak.

Ook zal deze dienst zich bezig houden met de overeenstemming der teksten van de arresten in de twee landstalen en hij zal er voor zorgen dat de arresten gelijktijdig zullen gepubliceerd worden in de beide landstalen.

8. Benoemingsvoorwaarden

In zake benoemingsvoorwaarden der magistraten werden deze voor de vrederechters strenger gemaakt.

Thans wordt enkel geëist een ouderdom van 25 jaar en het diploma van doctor in de rechten.

Voortaan zal men 30 jaar oud moeten zijn, doctor in de rechten en ten minste 5 jaar werkzaam zijn geweest aan de balie of gedurende deze termijn van 5 jaar een gerechtelijk ambt of een notariambt hebben vervuld of een ambt bij de Raad van State of de rechtswetenschap hebben onderwezen aan een universiteit.

Voor de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank en de rechtbank van koophandel wordt voortaan ook toegang tot een ambt van rechter verschafte aan degenen die gedurende 5 jaar een juridisch ambt hebben uitgeoefend bij de rijksdienst of bij een organisme van openbaar nut.

Men heeft hier de gelegenheid willen bieden aan sommige ambtenaren om rechter te kunnen worden in de arbeidsrechtbank.

Voor de kandidaat rechter in een arbeidserchtbank wordt de termijn van 5 jaar teruggebracht op 3 jaar indien hij het diploma bezit van licentiaat in sociaal recht.

Voor de procureur des Konings wordt de leeftijd van 30 jaar op 32 jaar gebracht en van twee op vijf jaar de tijd die men aan de balie of in een gerechtelijk ambt moet doorgebracht hebben.

Voor de substituten wordt de ouderdom op 25 jaar behouden maar wordt de termijn van 2 jaar op 3 jaar gebracht die men aan de balie enz. ... moet hebben doorgebracht; en voor de kandidaat substituut — arbeidsauditeur — want er komt een arbeidsauditoraat bij iedere arbeidsrechtbank en een arbeidsauditoraat — generaal bij ieder arbeidshof — wordt deze termijn op twee jaar bepaald wanneer de kandidaat het diploma bezit van licentiaat in het sociaal recht.

De leden van de arbeidsrechtbank en het arbeidsauditoraat worden benoemd op voordracht.

De Koning kan slechts benoemen op gezamenlijke voordracht van de Ministers die de arbeid en de justitie in hun bevoegdheid hebben.

Anderzijds worden de rechters in sociale zaken benoemd op voordracht van de Minister die de arbeid in zijn bevoegdheid heeft.

De kandidaat rechter in sociale zaken benoemd als werkgever, als werknemer-arbeider, werknemer-bediende of als zelfstandige wordt door de representatieve organisaties van werkgevers, werknemers en zelfstandigen voorgedragen.

Wanneer het gaat over iemand die als zelfstandige wordt voorgedragen als rechter in sociale zaken, dan is het de Minister van Middenstand die de voordracht moet doen aan de Koning.

Anderzijds worden rechters in handelszaken benoemd op de gezamenlijke voordracht van de Ministers die justitie, economische zaken en middenstand in hun bevoegdheid hebben.

9. De balie

Het decreet van 14 december 1810 en talrijke wetten en besluiten beheersten het beroep van advocaat.

Eindelijk zullen door deze wet op de gerechtelijke hervorming één en tachtig artikelen de ganse reglementering uitmaken.

De twee belangrijkste nieuwigheden zijn enerzijds het invoeren van de tuchtraden van beroep en anderzijds de oprichting van de nationale orde van de advocaten.

Zoals u bekend is worden thans de tuchtzaken in beroep behandeld door het Hof van Beroep.

Sedert het K.B. van 9 december 1955 is er een advocaat die aan het Hof wordt toegevoegd, aangeduid door de stafhouder van de orde van de tuchtraad die in eerste aanleg heeft geoordeeld.

De wet heeft thans voorzien dat deze tuchtraden in beroep, zetelend in de zetel van ieder hof van beroep, worden voorgezeten door de eerste voorzitter van het Hof van Beroep. Zij bestaan uit één of méér kamers. Iedere kamer houdt zitting met een voorzitter, vier assessoren en een secretaris. De voorzitter van de kamer is de eerste voorzitter van het Hof of de kamervoorzitter door hem aangewezen.

Bij het begin van ieder jaar maken de stafhouders van het rechtsgebied samen onder het voorzitterschap van de eerste voorzitter één of twee lijsten, naar gelang het rechtsgebied ééntalig of tweetalig is, van de advocaten die kunnen geroepen worden om als assessoren te zetelen.

Twee assessoren behoren tot de balie van de verdachte advocaat.

Het spreekt vanzelf dat de leden van de raad van de

orde die de beslissing in eerste aanleg hebben gewezen niet in beroep mogen zetelen.

De beslissing van de tuchtraad in beroep kan aan het Hof van Cassatie voorgelegd worden.

De Nationale Orde van Advokaten is opgedragen te waken over de eer, de rechten en de gemeenschappelijke beroepsbelangen van de advokaten en betreffende die aangelegenheden voorstellen te doen die aan de Minister van Justitie worden overgemaakt.

De Nationale Orde zal ook de regels en gebruiken bepalen van het beroep van advocaat en er eenheid in brengen.

10. Communautaire problemen

Het is bekend dat de oorspronkelijke teksten van de wet en ook deze die in de Senaat werden goedgekeurd abstractie hadden gemaakt van de moeilijkheden gesteld door de Vlaams-Waalse verhoudingen in ons land en die natuurlijk ook bij het behandelen van dit gerechtelijk Wetboek naar voren zijn gekomen.

Men heeft deze problemen speciaal gereserveerd voor de Kamercommissie voor de Justitie.

Maar er mag dan ook gezegd worden dat werkelijk in een geest van nationale eendracht Vlamingen, Walen en Brusselaars akkoord zijn gekomen. Wanneer er bij de inleiding gewaagd werd van het zoeken naar een compromis waarmede de heer Koninklijke Commissaris Krings zich onledig heeft gehouden, ging het voornamelijk over de talrijke moeilijkheden die in zake Vlaams-Waalse verhoudingen tot een goed einde zijn gebracht in dit Wetboek.

Op het amendement om de algemene raad van de Nationale Orde uit twee afdelingen te doen bestaan, een Nederlandstalige en een Franstalige werd niet ingegaan, voornamelijk omdat in tegenstelling met de Orde van de geneesheren, deze der apothekers, veeartsen en architecten, waar wel twee afdelingen voorzien zijn hier in de Nationale Raad er tussen de verschillende leden van de balie betrekkingen moeten ontstaan die het noodzakelijk maken een grotere éénheid tot stand te brengen in de wijze waarop het beroep uitgeoefend wordt.

Men heeft dan voorzien dat de Raad der Orde van de balie te Brussel naast de stafhouder in functie een van zijn leden zou aanwijzen wiens voertaal niet die is van de stafhouder om met radgevende stem zitting te nemen in de Nationale Raad.

Ook is bepaald dat elke beslissing van de Nationale Raad een dubbele meerderheid moet bekomen namelijk in de stemmen die de Franstalige, en in de stemmen die de Nederlandstalige balies vertegenwoordigen.

11. Monopolie der advokaten

Art. 440 van de wet houdt een belangrijke principiële beslissing in. Dit artikel luidt als volgt:

« Voor alle gerechten, behoudens de uitzonderingen bij de wet bepaald, hebben alleen de advokaten het recht te pleiten. »

Deze tekst behelst dus formeel het monopolie voor de advokaten.

Het moet in verband gebracht worden met het fameuze artikel 728 dat heel wat betwisting heeft meegebracht.

Dit artikel 728 regelt de vertegenwoordiging der partijen voor de verschillende rechtsmachten.

Het bepaalt dat voor de vrederechter, de rechtbank van koophandel en het arbeidsgerecht de partijen mogen vertegenwoordigd worden door een echtgenoot of een bloed- of aanverwant, die echter- en ook de echtgenoot - houder moeten zijn van een schriftelijke volmacht en dan moeten ze nog speciaal toegelaten worden door de rechter.

D.w.z. dat er geen vertegenwoordiging mogelijk is voor de burgerlijke rechtbank dan door de advocaat, vermits de pleitbezorger wordt afgeschaft.

De tekst aangenomen door de Senaat voorzag dat voor de vrederechter, de rechtbank van koophandel en de arbeidsgerechten ook een gevolmachtigde mocht verschijnen die speciaal door de rechter toegelaten was.

Zulks is thans uit de tekst verdwenen. Voortaan is dus de vertegenwoordiging — behoudens voor de arbeidsrechtbank — door een gevolmachtigde, die geen familie is, niet meer mogelijk. Zulks zal van grote betekenis zijn voor de rechtbanken van koophandel.

Voor het arbeidsgerecht kan een afgevaardigde van een representatieve organisatie van arbeiders of bedienden, die een schriftelijke volmacht heeft, de arbeider of de bediende, partij in het geding, vertegenwoordigen, in zijn naam alle handelingen verrichten, die bij deze vertegenwoordiging behoren, pleiten en alle mededelingen ontvangen betreffende de behandeling en de berechting van het geschil.

Men verlieze niet uit het oog dat voortaan alle commissies waar de sociale conflicten thans worden berecht, afgeschaft worden en tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten gaan behoren en het was dus zeker niet mogelijk de afgevaardigde van de syndikaten die thans aldaar toegang hebben te verwijderen uit de arbeidsgerechten.

Maar men zal inzien dat de tekst die thans in de wet staat heel wat beter is dan deze van het oorspronkelijk ontwerp want deze was veel ruimer en luidde: « Voor de sociale rechtbank is het bovendien mogelijk zich te doen vertegenwoordigen door de afgevaardigde van een beroepsorganisatie, die bijzondere volmacht heeft en door de rechter toegelaten is. »

Thans bestaat er geen mogelijkheid voor de werkgevers een afgevaardigde te zenden alleen kunnen zij door een advocaat vertegenwoordigd worden.

Anderzijds heeft men ook aan de afgevaardigde van een representatieve organisatie van de zelfstandigen de mogelijkheid geboden om de zelfstandige arbeiders te vertegenwoordigen voor het arbeidsgerecht doch enkel in geschillen in zake kinderbijslag, verplichte verzekering voor gezondheidszorgen, het pensioen der zelfstandigen, de tegemoetkoming voor gebrekkigen en verminkten en de sociale reklassering van de minder-validen.

Verder is nog eens duidelijk herhaald dat zaakwaarnemers niet als gevolmachtigde mogen optreden.

12. Het probleem Brussel

Bij het bespreken der samenstelling van de raad van de orde der advokaten is natuurlijk het probleem Brussel naar voren gekomen.

Men is tot een regeling gekomen en laat me alleen er dit over zeggen dat voor de Raad der Orde er in de wet bepaald is dat er een billijke vertegenwoordiging van de Nederlandstaligen en de Franstalige advokaten in de Raad der Orde moet gewaarborgd zijn en dat met het oog op de verkiezing alle leden zich moeten inschrijven op de Nederlandse of op de Franse verkiezingslijst. Men moet deze keuze doen bij de inschrijving op het tableau der Orde.

Thans heeft het reglement van de balie ook reeds deze verplichting voorzien.

Art. 45 van de overgangsbepalingen heeft voorgeschreven dat binnen de drie maanden, nadat het artikel van de wet van toepassing zal verklaard zijn, de advokaten die nu reeds ingeschreven zijn op het tableau hun keuze zullen moeten doen.

Wanneer ze verwaarlozen deze te doen zullen ze ambts-halve ingeschreven worden op de verkiezingslijsten vol-

gens de taal warin zij de examens van doctor in de rechten hebben afgelegd.

13. Taalregeling

We zullen niet uitweiden over de wijzigingen die gebracht werden aan de wet op de taalregeling in gerechtszaken, doch alleen vermelden dat hierin een belangrijke nieuwigheid werd ingevoerd. (art. 174 der wijzigingsbepalingen.)

In de toekomst zal als enig criterium voor de taalkennis van de leden van de rechterlijke orde de taal gelden waarin de betrokkene de examens van het doctoraat in de rechten heeft afgelegd, en wordt er dus afgezien van het taal-examen dat door de wet van 1935 ingericht werd.

14. Bevoegdheid en aanleg

In zake bevoegdheid is voorzeker de grote nieuwigheid de uitbreiding der bevoegdheid van de vrederechter.

De vrederechter neemt voortaan kennis van alle vorderingen waarvan het bedrag 25.000 fr. niet te boeven gaat, behalve die welke de wet aan zijn rechtsmacht onttrekt, b.v. deze betreffende de staat van de personen, de vordering tot verdeling enz... die voorbehouden blijven aan de rechtbank van eerste aanleg, behalve de geschillen ter zake van handelsvennootschappen, faillissement enz... die voorbehouden blijven aan de rechtbank van koophandel en behalve alle sociale geschillen die zullen beslecht worden door de arbeidsrechtbank.

De invordering van een handelsschuld tot 25.000 fr. behoort dus voortaan tot de bevoegdheid van de vrederechter.

De gedingen waarvan de inzet 3.500 fr. niet overtreft worden berecht in laatste aanleg. Voor de andere gedingen bestaat hoger beroep bij de rechtbank van eerste aanleg, behalve wanneer het over handelsgeschillen gaat, dan is in beroep de rechtbank van koophandel bevoegd.

Het nieuw wetboek heeft de mogelijkheden van hoger beroep in ruime mate uitgebreid.

Het art. 616 is als volgt gesteld: «Tegen ieder vonnis kan hoger beroep worden ingesteld, tenzij de wet anders bepaalt.»

Zoals reeds gezegd: alle sociale geschillen zullen onttrokken worden aan de ontelbare comités, klachtencommissies en andere commissies om voortaan tot de bevoegdheid te behoren van de arbeidsrechtbank. Het gevolg hiervan is dat ettelijke vorderingen die thans te Brussel worden onderzocht voortaan tot de bevoegdheid van het arrondissementeel arbeidsgerecht zullen behoren.

Alle geschillen in zake bevoegdheid worden op een vrij eenvoudige wijze beslecht.

Art. 639 luidt: «Wanneer de bevoegdheid van de rech-

ter voor wie de zaak aanhangig is, betwist wordt, kan de eiser, voor de sluiting van de debatten, vorderen dat de zaak naar de arrondissementsrechtbank wordt verwezen voor beslissing over het middel.»

Ook de rechter kan ambtshalve het middel inroepen.

Het zittingsblad zal de verwijzing vermelden en de verzending van het dossier aan de voorzitter van de arrondissementsrechtbank. Partijen worden voor de voorzitter opgeroepen bij gerechtsbrief en de beslissing van de voorzitter is voor geen voorziening vatbaar, tenzij vanwege de procureur-generaal bij het Hof van Beroep die het geschil kan voorleggen aan het Hof van Cassatie met het oog op de eenheid van rechtspraak.

15. Besluit

De hervorming is een belangrijke onderneming. Ze heeft met het stemmen der wet slechts een definitieve aanvang genomen. Er weze echter benadrukt dat ze slechts kan slagen wanneer al degenen die bij het gerecht betrokken zijn, de rechters, de leden van het parket, de griffiers en het griffiepersoneel, de advocaten en de gerechtsdeurwaarders allen aan de hervorming willen medewerken.

Men moet zich niet ontveinzen dat deze medewerking niet zo gemakkelijk zal bekomen worden. De hervorming gaat radikaal in tegen meestal vastgeankerde gebruiken, eerbiedwaardige gewoonten en persoonlijke belangen.

De hervorming van onze gerechtelijke instellingen is een zware en moeilijke taak. De tradities blijven zeer lang naverken.

Mogen wij erop wijzen dat thans in ons land nog van kracht zijn drie ordonnances van Koning Lodewijk XV van 1737 en 1738, waarvan de laatste als titel draagt: «règlement concernant la procédure que Sa Majesté veut être observée en son conseil.»

Ter illustratie van ons gerechtelijk conservatisme kan gelden dat in de huidige wet vermeld wordt op blz. 289 dat opgeheven worden de besluiten van 19, 24 en 26 pluviôse, jaar IV van Citoyen Bouteville, Commissaris van de Regering.

Deze brave man zal zeker niet hebben kunnen vermoeden dat bijna twee honderd jaar na zijn dood er nog over hem zou dienen gesproken te worden in een Belgische wet.

Door dit nieuw wetboek verdwijnen meer dan vijf honderd wetten en besluiten uit ons wettelijk arsenaal.

De rechtzoekende zal voortaan slechts één enkele tekst betreffende de gerechtelijke instellingen, hun bevoegdheid en de procedure te raadplegen hebben.

Men kan niet anders dan besluiten dat hierdoor de rechtszekerheid ten zeerste wordt gediend.

De kritiek dat de huidige procedure te traag, te kostelijk en te ingewikkeld is, zal in zekere mate tot het verleden gaan behoren.

Het is de moeite waard hieraan te kunnen medewerken.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 12 januari 1968.

Eerste Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Rutsaert.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Van Ryn en Bayart.

1. Aannemer. — Overeenkomst bepaalt dat de aannemer de bijwerken die door de eigenaar zouden besteld worden, zal moeten uitvoeren. — Art. 1793 B.W. — Niet toepasselijk op de bijwerken.

2. Vonnissen en arresten. — Motivering. — Ingebrekestelling.

1. — *Opdat de aannemer een vermeerdering van prijs zou kunnen vorderen wanneer het gaat om het oprichten van een gebouw tegen vaste prijs, vereist art. 1793 B.W. voor de in het plan aangebrachte veranderingen en vergrotingen de schriftelijke toestemming en de overeenkomst met de eigenaar betreffende de prijs ervan.*

Die regel is niet van toepassing op de bijwerken die door de eigenaar zouden besteld worden en waaromtrent de overeenkomst van de partijen bepaalt dat de aannemer die zal moeten uitvoeren.

2. — *Wanneer de bouwheer in zijn conclusie staande hield dat hij vanaf een bepaald tijdstip niet opgehouden heeft op afwerking aan te dringen, en het bestreden arrest weigert de aannemer tot betaling van de vertragsboete te verordelen om de reden dat geen ingebrekestelling gedaan werd, geeft het hof van beroep aldus te kennen dat het aandringen waarop de bouwheer zich beriep, niet als een ingebrekestelling kan beschouwd worden en beantwoordt het de conclusie op passende wijze.*

N.V. Namag t./ P.V.B.A. Van Camp-Rijmenants.

Gelet op het bestreden arrest, op 19 juni 1965 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1131 en 1793 van het Burgerlijk Wetboek ;

doordat het bestreden arrest, het vonnis van de eerste rechter bevestigend, beslist dat de verweerster recht heeft op de prijs van de meer gedane werken en bijgevolg eiseres tot de betaling daarvan veroordeelt om de reden dat zij « ten onrechte staande houdt dat het gebiedend voorschrift van artikel 1793 van het Burgerlijk Wetboek geschonden werd ; dat, ondanks de in het lastenkohier gebruikte bewoordingen « vaste overeenkomst », uit artikel 9 van hetzelfde lastenkohier blijkt dat de eigenaar het recht had, gedurende de uitvoering van de werken, hieraan zulke wijzigingen aan te brengen als hij goed achtte ; dat, ten andere, uit de voorgelegde elementen af te leiden is dat geïntimeerde (thans verweerster) zich op alle punten moest schikken naar de bevelen van de architect en dat appellante (thans eiseres) op de hoogte was of moest zijn van de op mondeling bevel van haar architect uitgevoerde bijwerken en deze zonder protest of voorbehoud aanvaard had ; dat de beschouwingen van de deskundige betreffende de noodzakelijkheid van deze werken, welke in het lastenkohier niet vervat waren, ten volle aan te nemen zijn en dat over de vastgestelde prijzen geen betwisting bestaat » ;

terwijl, eerste onderdeel, eiseres in haar conclusie voor de rechter in hoger beroep in uitdrukkelijke bewoordingen

staande hield dat de aannemingsovereenkomst gewag maakte van « een globale en forfaitaire som van 3.136.356 frank ; dat het lastenkohier nader bepaalt dat « de onderneming maakt een contract van vaste overeenkomst uit en alle bijhorigheden tot geschreven of getekende werken, nodig voor de goede en volledige afwerking dezer, in de onderneming zijn begrepen zelfs al waren ze noch op de plannen noch in het lastenkohier vermeld », hetgeen beaamd wordt door het arrest wanneer het toegeeft dat de bewoordingen « vaste overeenkomst » gebruikt werden, zodat er geen vermeerdering van de prijs kon gevraagd worden voor bouwwerken tenzij daarvoor schriftelijke toestemming was verleend en de prijs ervan met de eigenaar was overeengekomen (schending van artikel 1793 van het Burgerlijk Wetboek) ;

tweede onderdeel, het feit dat de eigenaar (eiseres) gedurende de uitvoering van de werken het recht had hieraan zulke wijzigingen aan te brengen als hij goed achtte, hoegenaamd niet van die aard is dat het afbreuk deed aan het forfaitair en het vast karakter van de overeenkomst noch aan de toepassing van het vereiste van het schriftelijk bewijs zowel voor de bijwerken als voor de prijs ervan (schending van alle hierboven aangeduide wetsbepalingen) ;

derde onderdeel, het feit dat verweerster zich diende te gedragen naar de bevelen van de architect en dat eiseres op de hoogte was of moest zijn van de mondelinge bevelen van haar architect voor de uitgevoerde bijwerken, deze zonder protest aanvaardde en de bijwerken noodzakelijk waren volgens de deskundige, evenmin aanduidt dat partijen in de overeenkomst een uitzondering op voormeld artikel 1793 hebben gemaakt noch dat eiseres in enige latere overeenkomst de toepassing hiervan zou verzaakt hebben (schending van alle hierboven aangeduide wetsbepalingen) ;

Overwegende dat eiseres het arrest verwijt verweerster het recht toegekend te hebben op de prijs van bijwerken, hoewel het ten deze gaat om een aanneming tegen vaste prijs en hoewel voor de in het plan aangebrachte wijzigingen en vergrotingen geen schriftelijke toestemming was verleend en de prijs ervan met de eigenaar niet was overeengekomen ;

Overwegende dat de regel van artikel 1793 van het Burgerlijk Wetboek, die dergelijke schriftelijke toestemming en overeenkomst met de eigenaar vereist wanneer het om het oprichten van een gebouw gaat tegen vaste prijs, niet van toepassing is op de bijwerken die door de eigenaar zouden besteld worden en waaromtrent de overeenkomst van de partijen bepaalt dat de aannemer die zal moeten uitvoeren ;

Overwegende dat het arrest in dit verband vaststelt dat, ondanks de in het bestek gebruikte bewoordingen van « vaste overeenkomst », uit artikel 9 van hetzelfde bestek blijkt dat de eigenaar het recht had gedurende de uitvoering van de werken eraan zulke wijzigingen aan te brengen als hij goed achtte ;

Overwegende dat dienvolgens de bijwerken die in die wijzigingen omvat liggen, niet onder toepassing vallen van bovenvermelde regel van gezegd artikel 1793 ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet ;

doordat het bestreden arrest, het vonnis van de eerste rechter bevestigend, weigert verweerster tot een vertragsboete te veroordelen om de reden dat « bij gebrek

aan in-mora-stelling geen verdragingsboete kan toegepast worden » ;

terwijl eiseres in haar conclusie voor de rechter in hoger beroep in uitdrukkelijke bewoordingen staande hield dat de bouwheer (eiseres) niet heeft opgehouden vanaf begin februari 1954 op afwerking aan te dringen, zodat het arrest, door te beslissen dat er geen in-morastelling geweest was, de bewijskracht van deze conclusie heeft miskend, minstens op deze conclusie niet heeft geantwoord of onvoldoende gemotiveerd is ;

Overwegende dat het arrest weigert verweerster tot betaling van de verdragingsboete te veroordelen om de reden dat geen ingebrekestelling gedaan werd ;

Overwegende dat het hof van beroep aldus te kennen heeft gegeven dat het van oordeel was dat het aandringen waarop eiseres zich beriep niet als een ingebrekestelling kon beschouwd worden ;

Dat het daardoor de conclusie van eiseres op passende wijze beantwoordt en de bewijskracht ervan niet mist ;

Dat het middel feitelijke grondslag mist ;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 24 oktober 1968.

Voorzitter : M. De Bersaques.

Raadsheer-verslaggever : M. Legros.

Advocaat-generaal : M. Dumon.

Advocaten : Mrs. Dasseste en Fally.

Huur van Handelshuizen. — Verzoek om huurhernieuwing. — Aangetekende brief door verhuurder niet afgehaald. — Geen verplichting voor de huurder om zijn verlangen op een andere wijze kenbaar te maken. — Verkoop van het handelshuis. — Beding dat de koper zal gehouden zijn zoals de verkoper.

1. — *De huurder van een handelshuis oefent zijn recht op hernieuwing van de huur regelmatig uit door zijn verlangen daartoe bij een ter post aangetekende brief ter kennis van de verhuurder te brengen binnen de bij art. 14 handelshuurlwet bepaalde termijn. Ten deze werd de aangetekende brief op het adres van de verhuurder aangeboden door de postbode, maar daar het huis gesloten was, stak deze een bericht in de bus en toen de brief na 14 dagen nog niet afgehaald was, werd de brief aan de huurder teruggezonden. Noch voormeld art. 14 noch enige andere wetsbepaling stelt de eis dat wanneer de aangetekende brief onder de aangehaalde omstandigheden teruggezonden is aan de huurder binnen de termijn waarin een verzoek om hernieuwing nog kon worden gedaan, de huurder andere maatregelen moet nemen om zijn verlangen tot hernieuwing van de huur ter kennis van de verhuurder te brengen.*
2. — *Wanneer de huurder van een handelshuis ten opzichte van de verhuurder-eigenaar het recht op huurhernieuwing verworven heeft en in de overeenkomst waarbij de verhuurder het huis verkoopt, bedongen is dat de koper « met de huurder zal handelen zoals de verkoper gehouden en gerechtigd was te doen », kan de rechter, zonder schending van de bewijskracht van de verkoopovereenkomst, overwegen dat deze overeenkomst de verbintenis van de koper bevatte om de her-*

nieuwde huurovereenkomst in acht te nemen zoals de verkoper zou hebben moeten doen.

N.V. L'Assurance Liègeoise t./ Defaux e.a.

Gelet op het bestreden vonnis, op 14 januari 1967 door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, gewezen, rechtdoende in hoger beroep ;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1101, 1108, 1109, 1134, 1709 van het Burgerlijk wetboek, 13, 14, lid 1 van de wet van 30 april 1951 op de handelshuur en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, om aan eiseres, die het onroerend goed bij een authentieke akte van 14 juli 1965 heeft verkregen, haar rechtsvordering tot uitzetting van de verweerders te ontzeggen, na te hebben vastgesteld dat laatstgenoemden aanvankelijk de benedenverdieping betrokken volgens een handelshuur van 15 juli 1956, dat een verzoek om regelmatige hernieuwing door hen binnen de wettelijke termijn en in de vereiste vorm op 18 februari 1964 was gezonden bij een ter post aangetekend schrijven op het adres van de verhuurende eigenaars, die in tussenkomst zijn opgeroepen, dat die brief door de postbode de dag daarna op 19 februari 1964 was aangeboden, maar dat het huis gesloten was en dat een bericht in de brievenbus achtergelaten werd en dat, de brief die op 6 maart 1964 nog niet afgehaald was, door het bestuur der posten aan de verweerders werd teruggezonden, verklaard heeft dat de genoemde huur vanaf 15 juli 1965 hernieuwd was, op grond dat « het niet afhalen van de toegezonden brief slechts aan de echtgenoten Demez (de in tussenkomst opgeroepen) kan worden geweten ; dat de verhuurders de regelmatig aangevraagde hernieuwing niet in de wettelijke vorm en binnen de wettelijke termijnen hebben geweigerd, zodat zij, overeenkomstig artikel 14 op de wet op de handelshuur, geacht zijn met de hernieuwing van de huur onder de voorgestelde voorwaarden te hebben ingestemd... » en de nieuwe huur aan de verkrijger van het goed heeft tegengeworpen ;

terwijl een huurder die het recht op hernieuwing verlangt uit te oefenen, zulks, op straffe van verval, bij deurwaardersexploot of bij aangetekende brief ter kennis van de verhuurder moet brengen ten vroegste achttien maanden, ten laatste vijftien maanden voor het eindigen van de lopende huur (artikel 14) ; dat die tekst onderstelt dat die huurder alle, naar omstandigheden, redelijke stappen doet om zijn verzoek houdende een voorstel waarop een antwoord van de verhuurder wordt verwacht ten einde door weerszijdse instemming tot het sluiten van een nieuwe huur te komen, ter kennis van laatstgenoemde te brengen ; dat de huurder niet alle redelijke stappen gedaan heeft wanneer hij een ter post bestelde brief waarvan hij nooit de eigendom had verloren, terugkrijgt en aldus nog steeds binnen de termijn bij de wet gesteld voor de kennisgeving van het verzoek om hernieuwing, te weten komt dat zijn brief de verhuurder niet heeft bereikt en, niettemin lijdelijk blijft toezien ; zodat de rechter, onder de omstandigheden die hij aangeeft, niet heeft kunnen zeggen dat de huur hernieuwd was om ze daarna aan eiseres tegen te werpen, zonder schending van artikel 14 van de wet op de handelshuur en van de in het middel aangehaalde bepalingen van het Burgerlijk wetboek ; terwijl, door niet vast te stellen dat de verweerders tussen 6 maart 1964 en 15 april 1964 stappen gedaan of gepoogd hebben te doen ten einde hun verzoek om hernieuwing ter kennis te brengen van de in tussenkomst opgeroepen, de rechter op zijn minst zijn beslissing dat de huur hernieuwd was, niet met redenen heeft omkleed naar het vereiste van de wet (schending van artikel 97 van de Grondwet) ;

Overwegende dat de huurder zijn recht op hernieuwing van de huur regelmatig uitoefent door zijn verlangen daartoe bij een ter post aangetekende brief ter kennis van de verhuurder te brengen binnen de bij artikel 14 van de wet van 30 april 1951 bepaalde termijn ;

Dat deze noch enige andere wetsbepaling de eis stelt dat wanneer de aangetekende brief onder de omstandigheden in het vonnis ingeroepen en door het middel overgenomen, aan de huurder teruggezonden is binnen de termijn waarin een verzoek om hernieuwing nog kon worden gedaan, de huurder andere maatregelen moet nemen om zijn verlangen tot hernieuwing van de huur ter kennis van de verhuurder te brengen ;

Dat het middel wettelijke grondslag mist ;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1101, 1108, 1109, 1119 1126, 1129, 1131, 1134, 1165, 1315, 1319, 1320, 1322, 1349, 1353, 1743, 1750, van het Burgerlijk Wetboek, 12 van de wet op de handelshuur en 97 van de Grondwet ;

doordat het bestreden vonnis, hoewel het als vaststaande aanneemt dat de huurovereenkomst, die op 15 juli 1956 geregistreerd was voor de benedenverdieping van het gebouw door eiseres bij authentieke akte van 14 juli 1965 aangekocht en die aan de verhuurder het recht niet voorbehield om de huurder uit het goed te zetten in geval van vervreemding in het voordeel van de huurders, hier verweerders, onder dezelfde voorwaarden vanaf 15 juli 1965 hernieuwd was ingevolge de aangetekende brief die aan de opgeroepen in tussenkomst was gezonden, onder bevestiging van het beroepen vonnis, geweigerd heeft de opzegging, door eiseres overeenkomstig artikel 12, lid 2, van de genoemde wet aan de verweerders regelmatig gedaan geldig te verklaren door te overwegen dat die opzegging met de verplichtingen die eiseres in de koopakte had op zich genomen in strijd was op grond « dat (voornoemde) akte omstandig aangeeft hoe en door welke huurders het goed betrokken is ; dat de paragraaf waarin die inlichtingen zijn aangetekend, eindigt met het beding : « De kopende vennootschap zal met de huurders handelen zoals de verkopers gehouden en gerechtigd waren te doen, zonder echter ooit de tussenkomst van laatstgenoemden te mogen vorderen of op hen verhaal te kunnen uitoefenen » ; dat zulks een beding is in het voordeel van de gedaagden in hoger beroep (hier verweerders) waarop dezen zich met recht kunnen beroepen : ... dat eiseres in hoger beroep (hier eiseres) dus te hunnen aanzien de rechten niet kan uitoefenen die zij als koopster van het verhuurde goed zouden krijgen, maar die de verkopers niet zouden hebben ; dat zij hen dus niet uit het goed kan zetten of kan opzeggen op grond van de artikelen 1743 van het Burgerlijk Wetboek of 12 van de wet op de handelshuur indien zij een regelmatige huurovereenkomst hebben aangegaan ; ... dat eiseres in hoger beroep (hier eiseres) gehouden is de nieuwe huurovereenkomst in acht te nemen op dezelfde wijze als de verkopers het zouden hebben moeten doen ; ... dat bovendien de koopakte op de kant van het hierboven overgenomen beding vermeldt : « De verkopers bevestigen dat zij het verzoek om huurhernieuwing dat hun door voornoemde huurders Defaux is toegezonden, en die laatstgenoemden hun verklaard hebben op 18 februari 1964 te hebben gestuurd, niet hebben ontvangen » ; dat het afschrift van het verzoek om hernieuwing dat in hun bezit (van de in tussenkomst opgeroepen) was gesteld, aan eiseres in hoger beroep (hier eiseres) was overhandigd bij het verlijden van de authentieke akt van verkoop ; dat (laatstgenoemde) dus beschikte over alle gegevens die de verkopers in bezit hadden met betrekking tot het bestaan en de regelmatigheid van de hernieuwing ; dat zij onder deze omstandigheden, zonder enige andere verificatie, aangenomen heeft de

rechten van de gedaagden in hoger beroep (hier verweerders) in acht te nemen op dezelfde wijze als de verkopers zouden hebben moeten doen ».

terwijl, eerste onderdeel, het voorwerp van het hierboven overgenomen eerste beding van de koopakte van eiseres beperkt was tot het in acht nemen van de huurovereenkomsten die in de akte omstandig zijn aangegeven, inzonderheid van de huurovereenkomst van 15 juli 1956 van de verweerders, zodat het bestreden vonnis het daarin vervat beding voor een ander niet mocht uitbreiden tot de inachtneming door eiseres van de nieuwe huurovereenkomst van de verweerders, zonder miskenning van de verbindende kracht van de overeenkomst van 14 juli 1965 (schending van artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek) en van de bewijskracht van de akte van de notaris Fossoz waarin deze wordt vastgesteld (schending van de artikelen 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek), alsmede van de wetsbepalingen betreffende het sluiten van overeenkomsten (schending van de artikelen 1101, 1108, 1109, 1126, 1129, 1131 van het Burgerlijk Wetboek) en van hun gevolgen ten aanzien van derden (schending van de artikelen 1119, 1121 en 1165 van het Burgerlijk Wetboek) ;

tweede onderdeel, door het beding voor een ander verkrijgt men vanwege iemand die een overeenkomst sluit met een ander, een verbintenis tegenover een derde, dat, zoals eiseres bij conclusie onderstreepte, het tweede beding (vermelding op de kant van de akte van 14 juli 1965) niet zegt dat de opgeroepen in tussenkomst voornemens zijn te bedingen, d.w.z. van eiseres een verbintenis ten voordele van de verweerders te verkrijgen, of dat eiseres een daarmee verband houdende belofte doet, maar « zich ertoe beperkt feiten vast te stellen zonder een enkel recht, inzonderheid voor de huurder, in het leven te roepen » ; door uit dit beding af te leiden dat de nieuwe huur van de verweerders kan worden tegengeworpen aan eiseres, de artikelen 1131 en 1165 van het Burgerlijk Wetboek worden geschonden ; en door daaraan de draagwijdte te geven van een beding betreffende de inachtneming van de genoemde huur door eiseres, de bewijskracht wordt miskend van de akte van de notaris Fossoz van 14 juli 1965 waarin dit beding is opgenomen (schending van de artikelen 1318, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek) ;

derde onderdeel, « de eenvoudige kennis » van de huur, in tegenstelling met de « contractuele kennis » van de huur en, a fortiori, de eenvoudige kennis, op vertoon van een eenvoudig afschrift, van het bestaan van een verzoek om hernieuwing van een handelshuur dat zogezegd aan de verhuurder is gezonden maar door hem niet is ontvangen, voor de koper geen verbintenis meebrengt om de huur in acht te nemen en hem het uitzettingsrecht overeenkomstig het gemene recht niet ontnemt (artikelen 1743, 1750 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 12 van de wet op de handelshuur) ; uit de bedingen van de akte van 14 juli 1965 die het overneemt, en uit de feitelijke omstandigheden die het vaststelt, het bestreden vonnis logisch en dan ook wettelijk niet kon afleiden dat eiseres « zich verbonden had om de rechten van de gedaagden in hoger beroep (hier verweerders) in acht te nemen op dezelfde wijze als de verkopers zouden hebben moeten doen (schending van de artikelen 1315, 1349, 1353 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet) ; zodat zijn weigering om de opzegging die eiseres gedaan heeft, geldig te verklaren in strijd is met de artikelen 1743, 1750 van het Burgerlijk Wetboek en 12 van de wet op de handelshuur ;

Over de drie onderdelen samen :

Overwegende dat het vonnis, zonder schending van de bewijskracht van de overeenkomst van 14 juli 1965, op

grond van de redenen die in het middel zijn aangegeven, heeft kunnen overwegen dat deze overeenkomst de verbintenis van eiseres bevatte om de hernieuwde huurovereenkomst in acht te nemen zoals de verkopers zouden hebben moeten doen;

Dat het middel feitelijke grondslag mist, in zover het zich beroept op de schending van de artikelen 1319, 1320 van het Burgerlijk Wetboek en dat het vonnis derhalve geen enkele van de aangehaalde wetsbepalingen schendt;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 1320, 1322, 1328, 1743, 1750 van het Burgerlijk Wetboek, 12, lid 2, van de wet van 30 april 1951 op de handelshuur en 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden vonnis vaststelt dat het gebouw, door eiseres bij authentieke akte van 14 juli 1965 gekocht, op de benedenverdieping door de verweerders betrokken was op grond van een op 14 juli 1956 geregistreerde handelshuur met de in tussenkomst opgeroepen, dat het recht om de huurder in geval van vervreemding uit het goed te zetten in deze huurovereenkomst niet was voorbehouden, dat de verweerders om hernieuwing ervan onder de bestaande voorwaarden regelmatig hebben verzocht per aangetekende brief van 18 februari 1964, dat het feit dat deze brief door de in tussenkomst opgeroepen personen niet ontvangen is, alleen aan dezen kan worden geweten en dat zij wettelijk geacht worden met de hernieuwing te hebben ingestemd, dat de nieuwe huur op 15 juli 1965 begonnen is, dat de koopakte van eiseres niet alleen de hoofdinhoud van de huurovereenkomst van 1956 vermeldt maar op de kant aantekent: «De verkopers (hier de in tussenkomst opgeroepen) bevestigen dat zij het verzoek om huurhernieuwing dat hun door de huurders Defaux (hier verweerders) is toegezonden en die laatstgenoemden hun verklaard hebben op 18 februari 1964 te hebben gestuurd niet hebben ontvangen», dat bij het vrijdjen van de authentieke verkoopakte de in tussenkomst opgeroepen aan eiseres een afschrift van het verzoek om hernieuwing dat in hun bezit was gesteld, hebben overhandigd en dat eiseres «dus beschikte over alle gegevens die de verkopers in bezit hadden met betrekking tot het bestaan en de regelmatigheid van de hernieuwing», en het vonnis derhalve, met bevestiging van de beslissing van de eerste rechter, de geldigverklaring geweigerd heeft van de opzegging voor 3 augustus 1966 die eiseres ter kennis van de verweerders had gebracht op 31 juli 1965, ten einde het gebouw een bestemming te geven die elke handelsonderneming uitsluit, en het daaraan toevoegde dat die opzegging gedaan was in strijd met artikel 12 van de wet van 30 april 1951», maar tevens verklaarde «dat het zonder belang was na te gaan of de (nieuwe) huur die niet het gevolg is van een akte waarop artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek toepassing kan vinden, een vaste dagtekening heeft verkregen op een van de manieren vermeld in dit artikel»,

terwijl, eerste onderdeel, wanneer de huur geen vaste dagtekening heeft verkregen vóór de vervreemding en ingeval de huurder het verhuurde goed sinds ten minste 6 maanden in gebruik heeft, de verkrijger hem uit het goed kan zetten o.m. in het geval bepaald in artikel 16, I, 2°, mits hij de huur opzegt één jaar vooraf, en binnen drie maanden na de verkrijging (artikel 12, lid 2, van de wet op de handelshuur); het gevolg van de vaste dagtekening van de oorspronkelijke geregistreerde huur zich niet uitstrekt tot de huur die hernieuwd is op een verzoek per aangetekende brief waarop geen antwoord is gekomen; de rechter derhalve niet kon zeggen dat de opzegging van eiseres «gedaan was in strijd met artikel 12», zonder na te gaan of de nieuwe huur, waarvan hij erkent dat «zij voortvloeit uit formaliteiten die geen vaste dagtekening hebben», zodanige vaste dagteke-

ning hadden verkregen op een van de manieren als bepaald in artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek; door te verklaren dat dit onderzoek «geen belang» heeft en derhalve voort te weigeren de opzegging van eiseres geldig te verklaren, de bestreden beslissing de draagwijdte van voornoemd artikel 12, lid 2, heeft miskend en die wettekst geschonden, alsmede de artikelen 1743 en 1750 van het Burgerlijk Wetboek; door zulks niet te doen, de beslissing bovendien niet passend met redenen is omkleed (schending van artikel 97 van de Grondwet);

tweede onderdeel, onderhandse akten geen dagtekening ten aanzien van derden hebben dan van de dag waarop de hoofdinhoud ervan is vastgesteld in akten door openbare ambtenaren opgemaakt (artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek); de draagwijdte die het bestreden vonnis in dit opzicht aan het beding van de akte van 14 juli 1965, die het overneemt, wil toekennen, eventueel aan de hand van de omstandigheden die de instrumenterende notaris ertoe gebracht hebben er dit beding aan toe te voegen onzeker is (schending van artikel 97 van de Grondwet); de rechter er in elk geval niet mocht uit afleiden dat de hoofdinhoud van de nieuwe huur vastgesteld was in deze akte zonder artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek te schenden, de draagwijdte van het voornoemde beding te miskennen en derhalve de bewijskracht te schenden van de akte van 14 juli 1965 waarin dit beding was opgenomen (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek); het bovendien tegenstrijdig zou zijn zulks te beslissen na te hebben verklaard dat het zonder belang was na te gaan of de nieuwe huur een vaste dagtekening had verkregen op een van de manieren als bedoeld in artikel 1328 van het Burgerlijk Wetboek (schending van artikel 97 van de Grondwet);

Over de twee onderdelen samen:

Overwegende dat, in de onderstelling dat het middel gegrond is, het toch niet ontvankelijk zou zijn wegens het ontbreken van enig belang, aangezien de bestreden beslissing wettelijk verantwoord is door de overweging, ten onrechte bestreden zoals blijkt uit het antwoord op het derde middel, dat eiseres zich in de verkoopovereenkomst verbonden heeft om de vernieuwde huur in acht te nemen zoals de verkopers zouden hebben moeten doen;

Dat het vonnis in dit opzicht niet dubbelzinnig is; dat het duidelijk zegt, op gronden die het aangeeft, dat er niet moet worden nagegaan of deze huur al dan niet een vaste dagtekening heeft;

Dat het middel niet kan Worden aangenomen;

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

NOOT. — 1. Zie Cass. 20 maart 1947 (Pas. 1947, I, 118): opzegging bij aangetekende brief van een gemeenrechtelijke verhuring; de brief bereikte de geadresseerde niet, daar deze op reis was en geen lasthebber had aangesteld om de aangetekende brieven in ontvangst te nemen. Verg. Cass. 25 september 1967 (R.W. 1967-68, 1174): kennisgeving aan de verzekeringnemer krachtens art. 36 van de algemene voorwaarden van de polis aansprakelijkheidsverzekering voor motorvoertuigen; de geadresseerde kon de aangetekende brief niet afhalen doordat hij zijn identiteitskaart verloren had.

2. Zie Cass. 16 januari 1953 (R.W. 1952-53, 1324): Indien de koopakte uitdrukkelijk bepaalt dat de koper de rechten van de huurder zal moeten eerbiedigen, vermag deze, ongeacht art. 1743 B.W., dat beding in te roepen tegenover de koper krachtens de artikelen 1121 en 1165 B.W., en hij moet niet bewijzen dat aan de bij art. 1743 B.W. gestelde vereisten voldaan is. Zie Cass. 2 juni 1955 (R.W. 1955-56, 1767). Wanneer in zulk geval de huurovereenkomst schriftelijk was opgemaakt, moet de koper de bedingen ervan in acht nemen, zelfs indien de overeenkomst niet geregistreerd was.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 13 september 1968 .

Eerste Voorzitter : M. Bayot.
Raadsheer-verslaggever : M. Valentin.
Advocaat-generaal : M. Colard.
Advocaten : Mrs. Bayart en Faurès.

Octrooien. — Technisch procédé. — Octrooieerbaarheid. — Vereisten. — Nietigheid van een octrooi. — Oorzaken.

1. — *Opdat een technisch procédé octrooieerbaar zou zijn volstaat het niet dat het gaat over een nieuwe toepassing van een bekend produkt waarvan de uitwerking zelf bekend is, maar is vereist dat iets nieuws werd ontdekt, tot dusverre onbekend, dat te danken is aan het scheppend genie van de ontdekker.*

Nu werd vastgesteld dat eiser slechts gebruik heeft gemaakt, volgens de in de industrie van schoonheidsprodukten gevolgde methode, in uiterst veranderlijke hoeveelheid en zonder enige nieuwe orde, van een welbekend produkt en dit zonder enige nieuwe combinatie of aanpassing en zonder andere uitwerking dan die welke door de auteurs omstandig beschreven is, heeft de feitenrechter uit die elementen wettelijk kunnen afleiden dat de beweerdte uitvinding geen enkele inventieve idee bezit en dat derhalve die uitvinding niet octrooieerbaar is.

2. — *Het octrooi dat een procédé dekt dat aan de door art. 1 van de wet van 24 mei 1854 gestelde vereisten niet voldoet, dient nietig verklaard te worden. De opsomming van de oorzaken van nietigheid in de artikelen 24 en 35 van die wet vermeld is niet beperkend.*

Andreadis t./ N.V. Maatschappij voor pharmaceutische handel en industrie.

Gelet op het bestreden arrest, op 25 april 1867 gewezen door het Hof van beroep te Brussel ;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 1 van de wet van 24 mei 1854 op de uitvindingsoctrooien ;

doordat het bestreden arrest, na de samenvatting van de omstandigheden van het geding en de redenen van het beroepen vonnis te hebben overgenomen, enerzijds heeft vastgesteld dat volgens de bewoordingen van het octrooi, waarvan eiser deed gelden dat het door verweerster was nagemaakt, de uitvinding ernaar streefde, door gebruik te maken van dihydroxyacetone door toedoen van een bindmiddel of van een bijpassend basisprodukt, een schoonheidsmiddel te bezorgen dat, op de menselijke huid aangebracht een bronzen kleur geeft, gelijkmatig van intensiteit, aan het water of aan de wasmiddelen weerstand biedend, zonder schadelijke uitwerking op de huid of op de organen van de mens en waarvan de werking behouden blijft gedurende vier à zes dagen ; dat vóór het nemen door eiser van zijn octrooi, niemand de samenstelling van de schoonheidsmiddelen die het voorwerp waren van dit octrooi, beschreven of gefabriceerd had noch het voorstel had gedaan dergelijke samenstellingen op de opperhuid aan te brengen om het gewenste esthetisch effect te bereiken en dat de werken en publikaties op wier gezag beroep werd gedaan, slechts in aanmerking konden genomen worden als precedenten van wetenschappelijke aard waarvan de praktische toepassing alleen was overwogen geworden bij de behandeling van de suikerziekte, of juist bij gelegenheid van die behandeling en nadat de patiënten ervoor werden gewaarschuwd dat het geneesmiddel een onesthetische maar gevaarlose en voorbijgaande bruine

kleur van de tanden of van de huid kon veroorzaken, en anderzijds het betwist octrooi nietig en zonder gevolg heeft verklaard en eisers rechtsvordering, gegrond op de miskenning van dit octrooi, heeft verworpen om reden dat de enige beweerdte oorspronkelijkheid van het octrooi bestond in het toevoegen aan diverse schoonheidsprodukten, zonder oorspronkelijkheid, van dihydroxyacetone in uiterst veranderlijke hoeveelheid en zonder enige orde, dat dihydroxyacetone een sinds lang gekend produkt en geneesmiddel was, dat insgelijks geweten was dat het aan de huid een bruine kleur gaf gedurende verscheidene dagen zonder ander fysisch nadeel, dat deze bruine kleur onuitwisbaar was zolang het produkt uitwerking had en dat dit oplosbaar was in verschillende produkten die bij de samenstelling van de schoonheidsmiddelen gebruikt worden, dat de modegrillen verscheidene schoonheidsmiddelen op de markt hebben gebracht waaraan produkten waren toegevoegd die het bruin worden van de huid tot uitwerking hadden, dat eiser er een ander had gebruikt dat even goed gekend was als de voorgaande, dat de samenvoeging van die produkten niet ontstaan was dank zij een scheppende verbeelding, dat hun gebruik op natuurlijke wijze kon bedacht worden door een vakman die, zoals eiser, niet iets nieuws trachtte te ontdekken maar alleen aan de modegrillen wenste te voldoen door het aanwenden van gekende produkten die de eigenschap hebbende gevraagde uitwerking op te leveren, dat de wet geen gebruiksmonopolie kan toekennen voor het enkel aanwenden van een gekend middel, zelfs indien het nog niet dikwijls werd gebruikt, dat tot aflevering van een geldig octrooi vereist is dat iets nieuws werd gevonden, tot dusverre onbekend, dat te danken is aan het scheppend genie van de ontdekker, en om reden dat geruime tijd vóór de beweerdte ontdekking van eiser de fabrikanten van schoonheidsprodukten zich hadden bezig gehouden met op kunstmatige wijze de huid te bruinen, dat de door eiser geroemde eigenschappen, hoedanigheden en uitwerking geen andere waren dan die welke vermeld en beschreven zijn in al de door verweerster aangehaalde werken en die alle ouder zijn dan het betwist octrooi, dat eiser weliswaar een nieuw handelsartikel op de markt had gebracht maar slechts gebruikt had gemaakt — volgens de in de industrie van de schoonheidsprodukten gebruikelijke methodes — van een welbekend produkt en dit zonder enige nieuwe combinatie of aanpassing en zonder andere uitwerking dan die welke door de auteurs omstandig beschreven is, dat zijn innovatie zonder enige technische waarde was, dat eiser tevergeefs beweerdte dat het vernuftig karakter van de uitvinding nooit vóór het depot van het betwist octrooi verwezenlijkt was geworden, dat noch het middel noch de uitwerking nieuw waren en dat het feit van tussen alle gekende produkten diegene op te zoeken, die de eigenschappen, hoedanigheden en gewenste uitwerking verenigen en er eenvoudig gebruik van te maken volgens methodes die in een bepaalde industrie gebruikelijk zijn, geen uitvinding was waarop een octrooi kon genomen worden ;

terwijl het feit van op een nieuwe manier de gekende uitwerking van een gekend produkt toe te passen, namelijk zoals hier het feit van dihydroxyactenoe te mengen in schoonheidsprodukten met het doel de huid te bruinen, van het ogenblik af dat tot dusverre dit produkt nooit op die wijze en tot dat doel was gebruikt en dat zulk gebruik nooit was voorgesteld geworden, een technische nieuwigheid is die octrooieerbaar is in de zin van artikel 1 van de wet van 24 mei 1854 ;

terwijl die nieuwe toepassing van de gekende uitwerkingen van een gekend produkt niet ophoudt octrooieerbaar te zijn tengevolge van het ontbreken, van technisch oogpunt uit, van elk belang, verdienste of moeilijkheid van die uitvinding ;

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat, opdat een technisch procédé octrooierbaar zou zijn, het niet volstaat dat het gaat over een nieuwe toepassing van een gekend produkt waarvan de uitwerking zelf gekend is maar dat vereist is, zoals het beroepen vonnis erop wijst met redenen die door het arrest overgenomen zijn, « dat iets nieuw werd ontdekt, tot dusverre onbekend, dat te danken is aan het schepend genie van de ontdekker »;

Dat dienaangaande het arrest vaststelt, zonder desbetreffend becritiseerd te zijn, dat eiser « slechts gebruik had gemaakt, volgens de in de industrie van de schoonheidsprodukten gevolgde methodes, in uiterst veranderlijke hoeveelheid en zonder enige orde, van een welbekend produkt en dit zonder enige nieuwe combinatie noch aanpassing en zonder andere uitwerking dan die welke door de auteurs omstandig beschreven is »;

Dat uit die elementen de feitenrechter wettelijk heeft kunnen afleiden dat « de beweerde uitvinding geen enkel inventieve idee bezit » en dat derhalve die uitvinding, zonder enige oorspronkelijkheid, niet octrooierbaar was »;

Dat dit onderdeel van het middel naar recht faalt;

Wat het tweede onderdeel betreft:

Overwegende dat de beweeggronden van het arrest betreffende het ontbreken van elk belang, verdienste of moeilijkheid in de methode dienvolgens overbodig zijn en dat het middel, in zover het ze bestrijdt, niet ontvankelijk is wegens het ontbreken van belang;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden arrest het door eiser genomen octrooi nietig en zonder gevolg heeft verklaard en eisers rechtsvordering, gegrond op de miskenning van dit octrooi, heeft verworpen, om reden dat de door eiser geroemde eigenschappen, hoedanigheden en uitwerkingen geen andere waren dan die welke vermeld en beschreven zijn in al de door verweerster aangehaalde werken en publikaties en die alle ouder zijn dan het bedoeld octrooi, dat eiser slechts gebruik had gemaakt van een welbekend produkt en dit zonder enige nieuwe combinatie of aanpassing en zonder andere uitwerking dan die welke door de auteurs omstandig beschreven is;

terwijl die overwegingen niet verenigbaar zijn met de vaststellingen die het arrest anderzijds maakt, te weten dat bedoelde werken en publikaties slechts in aanmerking konden worden genomen als precedents van wetenschappelijke aard waarvan de praktische toepassing alleen was overwogen geworden bij de behandeling van de suikerziekte, of juist bij gelegenheid van die behandeling, en nadat de patiënten ervoor werden gewaarschuwd dat, moest het in te nemen geneesmiddel in aanraking komen met de tanden of met de huid, het er gedurende enkele dagen een onesthetische maar gevaarlose « bruine kleur » zou laten en, volgens de bewoordingen van het betwist octrooi, de uitvinding ernaar streefde, door gebruik te maken van dihydroxyacetone door toedoen van een bindmiddel of van een bijpassend basisprodukt, een schoonheidsmiddel te bezorgen dat, op de menselijke huid aangebracht, een bronzen kleur geeft, gelijkmatig van intensiteit, aan het water of aan de wasmiddelen weerstand biedend en vóór het nemen van het octrooi niemand de samenstelling van de schoonheidsmiddelen die het voorwerp waren van dit octrooi, beschreven of gefabriceerd had noch het voorstel had gedaan dergelijke samenstellingen op de opperhuid aan te brengen om het gewenste esthetisch effect te bereiken;

terwijl die tegenstrijdigheid in de redenen gelijk staat met het ontbreken van redenen die vereist zijn bij artikel 97 van de Grondwet;

Overwegende dat het arrest niet ontkent dat eiser het

betwist produkt gebruikt heeft met een ander doel dan dat waarvoor het tot dusverre gediend heeft;

Dat er dus geen tegenstrijdigheid bestaat in het feit van enerzijds dit nieuwe doel te beschrijven en anderzijds vast te stellen dat dit nieuw gebruik, om de vermelde redenen, niet toe te schrijven is aan het schepend genie waaruit de octrooi-eerbaarheid ontstaat;

Dat er zomin tegenstrijdigheid bestaat in de vaststelling dat de mode sommige uitwerkingen esthetisch noemt die de geneeskundige onesthetisch acht;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek;

doordat het bestreden arrest, om te beslissen dat het door eiser genomen octrooi nietig en zonder gevolg was en om eisers rechtsvordering, gegrond op de miskenning van dit octrooi, te verwerpen, verklaard heeft dat de eerste rechter de omstandigheden van het geding nauwkeurig heeft samengevat, naar die uiteenzetting heeft verwezen en de redenen van de eerste rechter heeft overgenomen, en doordat in het beroepen vonnis van 1 februari 1966 de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel verklaard heeft dat eiser zelf deed gelden dat hij in een geneeskundig tijdschrift, uitgegeven in 1920, de voordelen gevonden heeft van het gebruik van dihydroxyacetone voor het doel dat hij nastreefde;

terwijl eiser in zijn vóór de rechtbank genomen conclusie, aan het voornoemd vonnis van 1 februari 1966 gehecht, doen gelden had dat indien de door verweerster aangehaalde publikaties bepaalde wetenschappelijke begrippen belichtten die men had betreffende de groep der suikerstoffen en de geneeskundige uitwerking van dihydroxyacetone en die terloops wezen op het hinderlijk karakter ervan tengevolge van het kleuren van de lippen, van de tanden en van de vingers, geen enkel de samenstellingen van de schoonheidsmiddelen kenbaar maakte die de nieuwe industriële produkten vormen waarop het betwist octrooi aanspraak maakt en die publikaties niet vermelden dat dihydroxyacetone alle gewenste eigenschappen bezat om in de schoonheidsprodukten gebruikt te worden;

terwijl hieruit volgt dat het beroepen vonnis van 1 februari 1966 alsook het arrest de door artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek aan voornoemde conclusie toegekende bewijskracht miskend hebben;

Overwegende dat de verwerping van de vordering wettelijk gerechtvaardigd is door het ontbreken van oorspronkelijkheid aan het door eiser gebruikte procédé en de oorsprong van bedoeld procédé dus geen belang vertoont;

Dat de becritiseerde reden derhalve overbodig is en het middel niet ontvankelijk is wegens het ontbreken van belang;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het vierde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 24 en 25 van de wet van 24 mei 1854;

doordat het bestreden arrest, dat in feite soeverein vaststelt dat geen anticipatie tegen het octrooi van eiser wordt opgeworpen, het bedoeld octrooi niettemin nietig heeft verklaard om reden dat de in het octrooi genoemde eigenschappen, hoedanigheden en uitwerkingen geen andere zijn dan die welke vermeld en beschreven zijn in al de door verweerster aangehaalde werken en publikaties;

terwijl de oorzaken van nietigheid van een octrooi op beperkende wijze opgesomd zijn in de artikelen 24 en 25 van de wet van 24 mei 1854, die ondermeer toestaan het produkt, dat vroeger reeds in het buitenland werd geëxploiteerd, door een octrooi te beschermen bij gebreke

van één der op beperkende wijze opgesomde oorzaken van nietigheid en terwijl de oorzaak van nietigheid die door het arrest wordt aangenomen niet vermeld staat bij de door de artikelen 24 en 25 van de wet van 24 mei 1854 op beperkende wijze opgesomde oorzaken van nietigheid;

Overwegende dat de opsomming van de oorzaken van nietigheid in artikelen 24 en 25 van de wet van 24 mei 1854 vermeld niet beperkend is;

Dat inderdaad nietig dient verklaard te worden het octrooi dat een procédé dekt dat aan de door artikel 1 van bovenvermelde wet gestelde vereisten niet voldoet;

Dat het middel naar recht faalt;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

Vacantiekamer. — 24 augustus 1967.

Eerste Voorzitter: M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever: Ridder de Schaetzen.

Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Interesten. — Gerechtelijke interessen. — Begrip. — Moratoire interessen terzake aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad.

Interesten, die gerechtelijke interessen worden genoemd, kunnen hetzij vergoedende, hetzij moratoire interessen uitmaken.

Terzake aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad zijn geen moratoire interessen op het bedrag van een schuldvordering, die een schadevergoeding tot voorwerp heeft, verschuldigd vóór de beslissing die deze laatste toekent.

De Troyer t./ Vandeputte e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 24 maart 1965 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest, bij bevestiging van het beroepen vonnis, voor recht zegt dat het op 4 februari 1964 tussen de partijen gewezen vonnis « in deze zin moest worden uitgelegd dat de gerechtelijke interessen waartoe eiseressen veroordeeld werden, een aanvang nemen op 6 november 1962, zijnde de datum van de stelling van de burgerlijke partijen vóór de rechtbank », en de eiseressen in de kosten veroordeelt op grond hiervan « dat hoegenaamd niets de strafrechter verbiedt te zeggen dat de interessen, die hij als zogenaamde gerechtelijke interessen toewijst, opeisbaar zijn te rekenen vanaf de datum waarop de schadevergoeding geformuleerd werd, vooral indien hij, zoals in dit geval, geen compensatoire interessen toekent, dat, ten andere de gerechtelijke interessen, overeenkomstig artikel 1153 van het Burgerlijk Wetboek, normaal op de hoofdsom verschuldigd zijn sedert de datum waarop de eis tot betaling dezer in rechte ingesteld werd », terwijl dergelijke motivering tegenstrijdig, minstens dubbelzinnig is, vermits zij het niet mogelijk maakt te onderscheiden of de rechter in hoger beroep heeft willen beslissen of de toegekende gerechtelijke interessen deels als compensatoire deels als moratoire interessen dienden beschouwd te worden, ofwel of zij als moratoire interessen niettemin vanaf de dag van de burgerlijke partijstelling mochten toegekend worden, tegenstrijdigheid, minstens

dubbelzinnigheid, die met het volledig ontbreken van motivering gelijk staat, waaruit de schending van de aangeduide wetsbepaling volgt:

Overwegende dat de verweerders, burgerlijke partijen, de toekenning op de gevorderde vergoedingen hadden gevraagd van « de vergoedende interessen vanaf de datum van het ongeval » en bovendien van « de gerechtelijke interessen »; dat de Correctionele Rechtbank te Veurne « de gerechtelijke interessen », zonder nadere bepaling wat betreft de aanvangsdatum, toegekend heeft; dat, bij interpretatief vonnis van 23 juni 1964, die rechtbank voor recht gezegd heeft dat deze gerechtelijke interessen een aanvang nemen op 6 november 1962, zijnde de datum van de stelling van de burgerlijke partijen; dat het bestreden arrest, uitspraak doende over het hoger beroep tegen dit laatste vonnis, hetzelfde bevestigt;

Overwegende dat de interessen welke gerechtelijke interessen worden genaamd, hetzij vergoedende, hetzij moratoire interessen kunnen uitmaken; dat evenwel, terzake aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad, geen moratoire interessen op het bedrag van een schuldvordering, die een schadevergoeding tot voorwerp heeft, verschuldigd zijn vóór de beslissing welke deze laatste toekent;

Overwegende derhalve dat het dispositief van het arrest luidens hetwelk het uitgelegd vonnis gerechtelijke interessen toekent sedert de datum van de stelling van de burgerlijke partijen, strijdig is met de vaststelling van dit arrest volgens welke bedoeld vonnis geen vergoedende interessen toewijst;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

en zonder dat het nodig is acht te slaan op het eerste middel dat geen uitgebreidere vernietiging zou kunnen met zich brengen;

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van het thans gewezen arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerders in de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

RAAD VAN STATE

7e Kamer. — 8 mei 1968.

Voorzitter: M. Declaire.

Raadsheren: M.M. Vermeulen en Baeteman.

Auditeur: M. Vliebergh.

Buitengewone schade. — Sorteerdere op spoorweg-postkantoren en op gewone, vaste postkantoren.

Uit de elementen, voorgelegd aan de Raad van State, blijkt dat niet moet worden besloten dat de overheid in 1959 haar bevoegdheid om de dienstprestaties van de verschillende categorieën van sorteerders te waarder en in functie daarvan te regelen, gebrekkig zou hebben uitgeoefend.

In het onderhavig geval kan de overheid niet worden geacht volledige terugwerking te geven aan een maatregel waarbij ze de carrièrevoordelen van de achtergebleven categorie van de sorteerders van de spoorwegkantoren optrekt tot het niveau dat de gewone sorteerders reeds hadden bereikt.

De Cubber t./ Belgische Staat (minister van P.T.T.)

Advies nr. 12.940.

Overwegende dat het beroep ertoe strekt de Raad van State te doen verklaren dat de Belgische Staat op grond van de beginselen vervat in artikel 7, § 1, van de wet van 23 december 1946 een herstelvergoeding wegens buitengewone schade aan verzoeker behoort toe te kennen; dat die buitengewone schade, volgens verzoeker, hierdoor werd veroorzaakt dat de dienstregeling, die van 1 januari 1959 tot einde 1961 de prestaties regelde waar-toe verzoeker als sorteerder op het spoorwegpostkantoor Brussel-Gent gehouden was, aan hem het dubbele compensatieverlof wegens zondagsdienst onthield, terwijl door een dienstnota van 20 maart 1959 van het bestuur der posterijen een dergelijke compensatie wel werd toegekend aan de sorteerdere van de gewone, vaste postkantoren; dat verzoeker in het feit dat aan de vervulling van gelijke ambtelijke verplichtingen en het dragen van gelijke ambtelijke lasten niet de toekenning van dezelfde beloning in de vorm van verminderde diensttijd werd verbonden, een vorm van buitengewone schade ziet; dat verzoeker het bedrag, waarin hij de door hem ondergane benadeling omrekent, en dan ook het bedrag van de gevraagde vergoeding stelt op 15.000 frank;

Overwegende dat verzoeker op 10 september 1964 een aanvraag tot het bekomen van de vergoeding van 15.000 frank wegens de hiervoor beschreven schade aan de minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie had gericht, maar dat op die aanvraag op 21 september 1964 afwijzend werd beschikt door verzoekers gewestelijke directeur en op 12 oktober 1964 door het hoofd van de directie E van het bestuur der posterijen; dat de bevoegde minister, wien, bij ontstentenis van bijzondere regelen, de beschikking over de budgetaire middelen van zijn departement toekomt, geen beslissing ten aanzien van verzoekers aanvraag binnen de door artikel 7, § 1, lid 2, gestelde termijn van 60 dagen blijkt te hebben genomen; dat de tegenpartij niet beweert dat bijzondere regelen in het departement van Posterijen, Telegrafie en Telefonie bestaan, die ambtenaren machten om over de toepassing van artikel 7, § 1 te beslissen; dat het verzoekschrift van 1 december 1964 binnen de door artikel 4, lid 1, laatste zin, van de regeling de rechtspleging gestelde termijn werd ingediend en derhalve, in strijd met de door de tegenpartij opgeworpen exceptie, ontvankelijk is;

Overwegende dat het dubbele compensatieverlof voor zondagswerk waarop verzoeker aanspraak maakt effectief aan de sorteerdere van spoorwegpostkantoren door een omzendbrief van 4 juni 1962 met terugwerking tot 1 januari 1962 werd toegekend; dat derhalve kan worden aangenomen dat de overheid op 4 juni 1962 tot het inzicht is gekomen dat geen afdoende redenen voorhanden waren om de sorteerdere van de spoorwegpostkantoren een voordeel te onthouden dat de sorteerdere der gewone postkantoren op 1 januari 1959 hadden verkregen; dat bovendien uit de stukken die aan de Raad van State werden voorgelegd niet blijkt dat sinds 1 januari 1962 zich nieuwe elementen in de situatie van de sorteerdere van de spoorwegpostkantoren zouden hebben voorgedaan, zodat moet worden ondersteld dat alleen een betere appreciatie van dezelfde gegevens de overheid tot een wijziging van haar standpunt heeft gebracht; dat hieruit niettemin toch niet moet worden besloten dat de overheid in 1959 haar bevoegdheid om de dienstprestaties van de verschillende categorieën sorteerdere te waarderen en in functie daarvan te regelen gebrekkig heeft uitgeoefend; dat de lastige voorwaarden waarin de sorteerdere van de spoorwegpostkantoren moeten werken blijkens de overgelegde stukken — meer bepaald ook de notulen van de vergadering van de departementale syn-

dicale raad van advies van 22 september 1961 — reeds vóór 1959 aanleiding hadden gegeven tot het vaststellen van een regeling van hun arbeidsprestaties, die heel wat verschilt van die van de sorteerdere van de gewone postkantoren, onder meer wat het aantal diensturen per dag betreft en de regelmaat van de dienstprestaties, daarin begrepen het zondagswerk; dat derhalve de noodzaak om de sorteerdere van de spoorwegpostkantoren hetzelfde dubbele compensatieverlof voor zondagswerk te geven, — de bijzondere dienstregeling die reeds voor hen gold, in acht genomen — niet onmiddellijk evident is en het de overheid derhalve niet als een gebrekkige uitoefening van haar bevoegdheid om de dienstprestaties van de sorteerdere te waarderen en vast te stellen, kan worden aangerekend dat zij er een zekere tijd — zelfs drie jaar — heeft over gedaan om niet alleen tot een veranderde appreciatie van de rechtvaardigheid van de aanspraken van de sorteerdere van de spoorwegpostkantoren te komen maar bovendien om een regeling uit te werken die een compromis tussen die aanspraken en de daartegen aangevoerde bezwaren tot stand brengt; dat de overheid in onderhavig geval daarom niet kan geacht worden redeloos en in strijd met de billijkheid geweigerd te hebben volledige terugwerking te geven aan de maatregel van 4 juni 1962 waarbij ze de carriërvoordelen van de achtergebleven categorie van de sorteerdere van de spoorwegpostkantoren optrekt tot het niveau dat de gewone sorteerdere reeds hadden bereikt; dat verzoeker derhalve zijn stelling, dat hem iets, dat hem naar billijkheid toekomt, redeloos is onthouden, niet heeft kunnen waarmaken zodat er geen grond bestaat om te verklaren dat de Belgische Staat krachtens de beginselen opgenomen in artikel 7, § 1, van de wet van 23 december 1946 een herstelvergoeding aan verzoeker behoort toe te kennen.

Besluit:

Het beroep is verworpen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 4 maart 1966.

Voorzitter: M. Janssens.

Rechters: MM. Hernould en De Voogt.

Advocaat: Mr. Buysse.

Zijdelingse rechtsvordering. — Vereisten. — Art. 548 Rv. — Niet toepasselijk.

Eiseres, handelend als schuldeiseres van eerste verweerder, vordert de vereffening en verdeling van de tussen eerste verweerder en de andere verweerdere bestaande onverdeeldheid.

Voor de uitoefening van haar zijdelingse rechtsvordering moet eiseres het recht van haar schuldenaar, ten deze zijn recht op verdeling, doen blijken; art. 548 Rv. vindt geen toepassing zodat een uitvoerbare titel van eiseres tegenover de andere verweerdere of een betekening ervan aan dezen niet vereist is. Anderzijds moet de schuldvordering van eiseres op haar schuldenaar, zo al niet door een uitvoerbare titel, dan toch met zekerheid vaststaan.

N.V. Compagnie der Lacoons Produkten

t./- Dieltjens e.a.

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten behalve eerste verweerder, welke, alhoewel behoorlijk gedagvaard, geen pleitbezorger aanstelde binnen de wettelijke termijn;

Overwegende dat aanlegster, handelend als schuldeiseres van eerste verweerder, hoofdzakelijk de vereffening en verdeling vordert van de onverdeeldheden waarin haar schuldenaar, samen met de overige verweerders, betrokken is, meer bepaaldelijk van de huwelijksgemeenschap welke bestaan heeft tussen tweede verweester en wijlen de heer Dieltjens, overleden te Kontich op 26 maart 1959, en van de nalatenschap van laatstgenoemde ;

Overwegende dat de eis gesteund is, niet alleen op grond van art. 2 der wet van 15 augustus 1854, doch ook op art. 1166 B.W. ;

Overwegende dat de zijdelingse vordering van de schuldeiser niet gesteld wordt in diens persoonlijke naam, maar in naam van zijn schuldenaar (De Page dl. III nr. 1999 ; dl. IX nr. 1110 ; Kluyskens Verbintenissen nr. 93) ;

Overwegende dat de schuldeisers, wegens dit beginsel, slechts de rechten van hun schuldenaar moeten doen blijken ; dat het recht van de schuldenaar — eerste verweerder — op verdeling, niet betwist wordt ;

Overwegende dat om dezelfde reden, de toepassing van art. 1166 B.W. de beschikkingen art. 548 W.B.R. uitsluit ; dat derhalve geen uitvoerbare titel van aanlegster tegenover de partijen van Mr. De Graef noch een betekening daarvan aan laatstgenoemden vereist is ;

Overwegende dat, indien zelfs geen uitvoerbare titel tegenover eerste verweerder noodzakelijk is (De Page, dl. III nr. 191 C - 194), anderzijds de zekerheid van de schuld vordering van aanlegster op eerste verweerder moet vaststaan ;

Overwegende dat de schuld van eerste verweerder blijkt uit het vonnis van de rechtbank van koophandel te Antwerpen dd° 13 oktober 1965 ; dat dit vonnis aan eerste verweerder betekend werd op 22 november 1965 en niet beweerd noch bewezen wordt dat tegen dit vonnis een voorziening werd ingesteld ;

Overwegende dat de rechtbank, zonder verrechtvaardiging, vrij oordeelt over de keuze van de aan te stellen notaris ;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Na erover beraadslaagd te hebben ;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend ;

Verklaart de vordering ontvankelijk en in de hierna bepaalde mate gegrond ;

Beveelt dat er op vervolging van aanlegster en in tegenwoordigheid van verweerders of dezen daartoe wettelijk geroepen, zal worden overgegaan door het ambt van Meester Leopold Van Overloop, notaris te Wilrijk, als houder der minuut, met toevoeging van Meester Celis, notaris te Antwerpen, beiden daartoe aangesteld, tot het bewerken van verdeling en vereffening der gemeenschap die bestaan heeft tussen wijlen de heer Dieltjens en zijn echtgenote dame Leys, 2e verweester, alsmede tot de bewerken van verdeling en vereffening der nalatenschap van wijlen de heer Dieltjens, overleden te Kontich op 26 maart 1959...

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1ste Kamer - 23 december 1967

Voorzitter : M. Wuyts.

Rechters : MM. Van de Vyver en Steger.

Advocaten : Mr. Fr. Van Kerkhoven (Gent) en Mr. Mertens (Antwerpen).

Echtscheiding. — Art. 212 B. W. — Aanmaning om de echtelijke woonst te vervoeegen.

Ingevolge art. 212 B.W. zijn de echtgenoten jegens elkaar tot samenwoning verplicht en zijn zij elkaar o.m. hulp en bijstand verschuldigd.

Het aan deze verplichtingen te kort schieten op volledige en langdurige wijze maakt de grove belediging uit in de zin van art. 231 B.W.

De Coninck t/ Reyns.

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten ;
Gezien de processtukken ;

Overwegende dat de partijen huwden te Wilrijk op 11 januari 1958 ; dat de eis tot de echtscheiding strekt ;

Overwegende dat de eiser voorhoudt dat verweester op 7 maart 1965 het echtelijk dak verliet om sedertdien niet weer te keren ; dat hij in dit verband een attest overlegt uitgaande van het politiecommissariaat te Gentbrugge alsmede een bewijs van inschrijving in het bevolkingsregister der Stad Antwerpen volgens hetwelk verweester zich aldaar liet domiciliëren op 3 mei 1965 ;

Overwegende dat blijkens een aanmaning om de echtelijke woonst te vervoeegen op verzoek van eiser aan verweester betekend op 8 maart 1966 bij akte van gerechtsdeurwaarder Edmond Pierets te Antwerpen, verweester verklaarde erover te zullen nadenken ;

Overwegende dat verweester in besluiten deze toestand bevestigt doch inroept tot dergelijke houding genoodzaakt geweest te zijn ingevolge het gedrag te haren opzichte van eiser en dat zij tot staving hiervan verwijst naar een proces-verbaal nr. 887/356 d.d. 24 augustus 1962 opgesteld door de politieofficier te Gentbrugge en waarbij zij klacht neerlegde tegen eiser hoofdens ontvangen slagen, hetgeen door deze aldaar trouwens niet geloofchend werd ;

Overwegende dat deze feiten dagtekenen van circa 3 jaar voor het verlaten van de echtelijke woning door verweester en zij trouwens gedekt zijn door de verzoening die tussenkwam op 6 december 1962 en waarvan verweester zelf aangifte deed bij de reeds voormelde politieofficier die hiervan melding maakte in een proces-verbaal van dezelfde datum ;

Overwegende tenslotte dat verweester, om haar houding te verrechtvaardigen, gewag maakt van eigenhandig opgestelde nota's alsmede van twee brieven tot haar gericht door familieleden op 25 en 28 november 1966 en waarin haar grieven t.o.v. eiser besproken worden ;

Overwegende dat deze bescheiden terzake niet bewijskrachtig zijn ;

Overwegende dat de verweester weliswaar aanvoert dat zij mishandeld werd, doch, bij gebrek aan nauwkeurige specificatie van tijd en omstandigheden, er niet kan uitgemakkt worden of deze voorgehouden mishandelingen wel van die aard zijn geweest dat zij noodzakelijk de verweester er toe brachten de echtelijke woonst te verlaten.

Overwegend dat ingevolge art. 212 van het burgerlijk wetboek de echtgenoten jegens elkaar tot samenwoning verplicht zijn en zij elkaar o.m. hulp en bijstand verschuldigd zijn ;

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Overwegende dat de verweerster aan deze verplichtingen te kort schiet op volledige en langdurige wijze hetgeen t.o.v. de eiser de grove belediging uitmaakt in de zin van art. 231 Bwb.;

Om deze redenen,

De Rechtbank:

gelet op de art. 2, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting de heer Deweer, Substituut Procureur des Konings, in zijn gedeeltelijk overeenkomstig advies;

Rechtdoende op tegenspraak:

Alle andersluidende, meer omvattende of strijdige besluiten als niet gegrond van de hand wijzende;

Ontvangt de eis, verklaart hem gegrond, dienvolgens staat de echtscheiding toe ten nadele van J.M. R., en dit wegens belediging van erge aard (art. 231 B.W.).

Veroordeelt de verweerster in de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

3e Kamer. — 28 juni 1968.

Voorzitter: M.J. Pexsters.

O.M.: M. Cleeren.

Advokaten: Mrs. Knops en Jans.

Burgerlijke partij. — Raadkamer. — Bevel van niet vervolging. — Geen beroep van de burgerlijke partij. — Bevoegdheid om opnieuw voor de burgerlijke rechtbank te dagvaarden.

Wanneer een rechtsonderhorige zich voor de raadkamer burgerlijke partij stelt en geen beroep instelt tegen het tussengekomen bevel van niet vervolging, is hij gerechtigd zijn eis opnieuw voor de bevoegde burgerlijke rechtbank in te leiden en is deze laatste bevoegd om van deze eis kennis te nemen.

Deneucker en es. t./ Souvie.

Gelet op de inleidende dagvaarding betekend bij geboekt exploot van gerechtsdeurwaarder Dister Nicolas van Luik in datum van 7-11-1968.

Overwegende dat aanlegster zo in eigen naam dan als moeder voogdes van haar minderjarige kinderen een bedrag opeist van 1.000.000 fr. som te vermeerden of te verminderen lopende het geding, naar aanleiding van een verkeersongeval dat plaats greep te Engelmanshoven, de 6-12-1966 en waarvoor zij verweerder verantwoordelijk stelt;

Overwegende dat partijen wettelijk pleitbezorger stelden;

Overwegende dat verweerder de rechtbank aanzocht, alvorens uitspraak ten gronde over de bevoegdheid te statueren en hij hiertoe gerechtigd is;

Overwegende dat verweerder opwerpt dat de rechtbank onbevoegd is omdat lopende het onderzoek der strafrechtzaak betreffende voormeld ongeval aanlegster zich burgerlijke partij stelde en een bevel van niet-vervolgving tussen kwam waartegen aanlegster geen beroep aantekende.

Overwegende dat zelfs in dit geval de onbevoegdheid van de burgerlijke rechtbank door verwerster te vergeefs wordt ingeroepen; dat een bevel van buitenvervolginstelling geen beslissing ten gronde inhoudt en van voorlopige aard is steeds vatbaar voor wijziging; dat er door aanlegster niet wordt aangemerkt dat de termijn voor verhaal of cassatie tegen de beslissing van voormeld bevel van buitenvervolginstelling, niet verstreken is; dat

derhalve de rechtbank bevoegd is om van de burgerlijke eis kennis te nemen (Zie R.P.D.B. « Chose Jugée nr. 144, 146, 149, en 150;

Gelet op de artikelen 2-30 tot 37 der wet van 15 juni 1935 welke werden nageleefd;

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak, gehoord de heer Cleeren, gedelegeerd Substituut Procureur des Konings in zijn eensluidend advies gegeven in het nederlands ter openbare terechtzitting van 7 juni 1968.

Verklaart zich bevoegd om van de eis kennis te nemen;

Verzendt de zaak teneinde behandeling ten gronde naar de zitting van 6 september 1968 om 9 uur;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN.

12 maart 1968.

Voorzitter: R. Peeters.

Rechters: J. Catfolis en G. Coelst

Advocaten: Mrs. Verlooy en Lambrechts.

Schade en schadeloosstelling. — Vordering tegen de Staat. — Rijkscomptabiliteit. — Verjaring. — Tijdelijke arbeidsonbekwaamheid. — Evaluatie. — Esthetische schade. — Laattijdige hervatting van gedingintresten.

Wanneer bij tussenvonnis een gerechtelijk expert werd aangesteld en indien op basis van het neergelegd deskundig verslag — meer dan vijf jaar na de datum van neerlegging — een schadevordering tot de Staat wordt gericht, dan kan noch art. 34 noch art. 35 van de wet van 15 mei 1846 worden ingeroepen, enerzijds omdat het deskundig verslag de schuld nog niet begroot, anderzijds, omdat het hier klaarblijkelijk om een actio judicati gaat. In deze omstandigheden is het echter billijk niet de huidige schade-evaluatienormen toe te passen. De intresten dienen echter wel toegekend omdat zowel aanlegger als verweerder, het geding kan hervatten.

Inzake vergoeding voor esthetische schade dient, onder meer, rekening gehouden met de ouderdom van het slachtoffer.

G. en T. t./Belg. Staat (Ministerie v. Landsverdediging).

Gehoord de partijen in hun middelen en besluiten;

Gezien de akte van oproeping aan aanleggers betekend dd. 20 november 1967 door akte van pleitbezorger tot pleitbezorger;

Gezien het tussenvonnis dd. 1 april 1956 op tegenspraak geveld door de eerste kamer van deze Rechtbank en waarvan een regelmatige uitgifte wordt voorgelegd waaruit blijkt dat verweerder volledig verantwoordelijk werd gesteld voor de schadelijke gevolgen van een ongeval; waarbij aan eerste en tweede aanleggers een provisie toegekend werd van 63.000 fr. omvattende morele schade voor het overlijden van hun zoon(tje) en 10.000 fr. wegens materiële onkosten; en alvorens verder recht te doen een geneesheer-deskundige werd aangesteld.

Overwegende dat aanleggers thans de betaling van het saldo van hun schade vorderen op grond van het deskundig verslag, derde aanlegster meerderjarig geworden zijnde en het geding in eigen naam voortzettend;

Overwegende dat verweerder opwerpt dat de vordering niet meer ontvankelijk is daar volgens art. 34 van de wet van 15 mei 1846 alle vorderingen tegenover de Staat met 5 jaren verjaren en aanleggers sinds 1956, jaar waarop het deskundig verslag werd neergelegd hun vorderingen niet meer hebben hervat;

Overwegende dat deze zienswijze niet kan gevolgd wor-

den daar het aangehaalde artikel duidelijk zegt dat de termijn van vijf jaren slechts begint te lopen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar waarin de schuld werd opgenomen, schuld die tot heden onbekend was wat de hoogte grootheid betreft, terwijl art. 35 de bepalingen van art. 34 uitsluit voor de schuldvorderingen waarvan de betaling of de mandatering niet heeft kunnen plaatsgrijpen tengevolge van een vordering ingesteld voor de rechterlijke macht;

Betreffende de gevorderde bedragen :

A. — G. en T. :

1°) *Tijdelijke werkonbekwaamheid G.*

Aangezien de deskundige volgende werkonbekwaamheden vaststelde :

Volledige werkonbekwaamheid van 6-10-1956 tot 30-11-1956 hetzij 56 dagen ;

50 % werkonbekwaamheid van 1-12-1956 tot 31-3-1957 hetzij 121 dagen ;

10 % werkonbekwaamheid van 1-4-1957 tot 15-12-1958 hetzij acht maanden en half ;

Overwegende dat aanleggers hiervoor een vergoeding vragen van 14.156 fr. berekend volgens de maatstaven die thans door de rechtbanken worden aanvaard ;

Overwegende dat de berekening dient te gebeuren volgens de maatstaven van kracht in de jaren 1957 en 1958 zodat het billijk voorkomt het gevorderd bedrag te herleiden op 10.000 frank ;

2°) *Vermengde materiële en morele schade en esthetische schade G.*

Overwegende dat eerste en tweede aanleggers voor een bestendige werkonbekwaamheid van 3 % een bedrag vorderen van 48.000 fr. morele en materiële schade vermengd ;

Overwegende dat dit bedrag overdreven is voor een invaliditeit die zeer klein is en praktisch geen weerslag kan hebben op de werkbekwaamheid van tweede aanlegster ;

Overwegende dat dit bedrag dient teruggebracht op 21.000 frank ;

Overwegende dat tweede aanlegster voor esthetische schade ten gevolge van littekens in het aangezicht een bedrag vordert van 20.000 frank ;

Overwegende dat de deskundige deze esthetische schade als licht bestempeld zodat een bedrag ex æquo et bono van 10.000 frank deze schade in billijkheid vergoedt ;

3° *Schade ex herede : eerste en tweede aanleggers :*

Overwegende dat het niet bewezen is dat het zoontje van eerste en tweede aanleggers bewust het ongeval gedurende enkele minuten zou overleefd hebben zodat geen schade ex herede kan toegekend worden, te meer daar bij het tussenvonnissen aan aanleggers een som werd toegekend voor het overlijden van hun zoontje en dat deze som bepaald werd rekening houdend met de ouderdom en de omstandigheden van het ongeval ;

B — *Schade T.*

Overwegende dat aanlegger een esthetische schade vordert ten belope van 100.000 fr. en een schade ex herede wegens het verlies van haar broertje ;

Overwegend dat de deskundige vaststelde dat er een blijvend licht keloied litteken blijft bestaan ter hoogte van het rechter voorhoofd, duidelijk zichtbaar op een afstand van 8 meter, maar dat als licht onesthetisch dient aanzien ;

Overwegende dat zulke schade, rekening gehouden met de ouderdom van het slachtoffer, in billijkheid kan vergoed worden door de toekenning van een bedrag van 30.000 frank ;

Overwegende dat het bedrag gevorderd voor schade ex herede wegens het verlies van het broertje van aanlegster niet kan toegekend worden om de redenen uiteengezet als antwoord op de vordering van eerste en tweede aanleggers op dit punt ;

C — *Saldo uitgaven kliniek en begravenis :*

Overwegende dat eerste aanlegger een bedrag vordert van 16.828 frank dat door de nodige stukken gestaafd wordt ;

Overwegende dat door het tussenvonnissen reeds 10.000 fr. toegekend werd zodat deze post op 6.828 fr. dient teruggebracht ;

Overwegende dat verweerder ten onrechte voorhoudt dat de interesten niet mogen toegekend worden vanaf 1956 tot heden daar aanleggers sinds 1956 de zaak lieten rusten ; dat verweerder het recht had de zaak terug op de rol te brengen ;

Om deze redenen,

De rechtbank.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

1° Kamer. — 9 november 1967.

Voorzitter : M. Meersseman.

Referendari : M. Vandekerckhove.

Advocaten : Mrs. Van den Berghe en Heffinck.

Faillissement. — Handelaar wordt een tweede maal failliet verklaard. — De onbetaalde schuldeisers van het eerste faillissement moeten op gelijke voet als de nieuwe tot het passief toegelaten worden.

Wanneer een handelaar, na een eerste maal failliet verklaard te zijn, tijdens of na dit eerste faillissement opnieuw is begonnen handel te drijven en een tweede maal failliet verklaard wordt, hebben de onbetaalde schuldeisers van het eerste faillissement het recht de opnemings van hun schuldvordering in het passief van het tweede faillissement te vragen.

Volgens een eerste stelling, die op de billijkheid steunt, komt het actief van het tweede faillissement ten goede van de nieuwe schuldeisers en komen de oude schuldeisers maar in tweede rang.

De rechtbank volgt een tweede stelling, die meer juridisch is : de oude schuldeisers moeten evengoed tot de massa van de schuldeisers toegelaten worden voor het bedrag van hun nog openstaande tegoed, want de gelijkheid van alle schuldeisers is de regel tenzij er wettige redenen van voorrang bestaan, die zijn de voorrechten en hypotheeken ; voorrechten kunnen niet op de billijkheid steunen, maar kunnen enkel voortspruiten uit een wettelijk, die ter zake ontbreekt.

R.M.Z. t./Faillissement Taliman.

Overwegende dat de R.M.Z. door aangiften van 6 en 10 augustus 1965 haar opnemings vordert voor 6.849 frank bevoorrecht passief saldo van bijdragen 1954/1955/1960 en 1961 en voor 18.657 frank gewoon passief voor bijlagen, rente en gerechtskosten ;

bovendien opnemings vordert voor 20.348 frank bevoor-

recht passief, saldo bijdragen 1956 en 1957 en voor 20.756 frank gewoon passief voor bijlagen, rente en gerechtskosten ;

Overwegende dat de curator de ontvankelijkheid van de eis betwist maar dat de rijksdienst zijn eis handhaaft ;

Overwegende dat de huidige gefailleerde Taliman Marcel door deze rechtbank een eerste maal failliet werd verklaard bij vonnis van 22 april 1961 en dat de rijksdienst de opnemings in dit eerste faillissement heeft gevraagd voor de voormelde bedragen (voor wat de rente betreft in de mate waarin zij tot dan waren vervallen) ;

Overwegende dat deze rechtbank bij vonnis van 18 juni 1964 de rijksdienst heeft opgenomen als volgt : definitief voor 55.312 frank bevoorrecht passief ;

Overwegende dat « faillissement op faillissement is onmogelijk » betekent dat een koopman-schuldenaar geen tweemaal failliet kan worden verklaard voor dezelfde schulden ;

dat een tweede faillissement enkel en alleen door de nieuwe schuldeisers kan gevorderd worden of op grond van het niet-betalen van nieuwe schulden kan uitgesproken worden ;

Overwegende dat de onbetaalde schuldeisers van het eerste gesloten faillissement hun individueel recht verwerven om hun uitschulden jegens de gewezen gefailleerde te vorderen vóór de rechtbank ;

dat zij aldus eveneens het recht hebben opnemings in het passief van het tweede faillissement te vragen ;

Overwegende echter dat het tweede faillissement onderscheiden is van het eerste ;

dat het activa-vermogen van het tweede faillissement gevormd is geworden door de nieuwe schuldeisers die, na het eerste faillissement, met de opnieuw-gefaillieerde zaken hebben gedreven ;

Overwegende dat, volgens een eerste stelling, het activa-vermogen eerst aan deze schuldeisers ten goede komt die het hebben geconstitueerd ;

dat de oude schuldeisers van het eerste faillissement aldus in tweede rang komen en praktisch geen belang hebben bij een aangifte in het tweede faillissement, daar in de regel het activa-vermogen van het tweede faillissement niet volstaat om de nieuwe schuldeisers van het tweede faillissement te betalen ;

Overwegende dat, volgens een andere stelling, de oude schuldeisers evengoed tot de massa der schuldeisers moeten toegelaten worden voor het bedrag van hun nog openstaande tegoed op de dag van het tweede faillietvonnis ; dat deze stelling gesteund is op de volgende argumenten :

— de goederen van de schuldenaar vormen het gemeenschappelijk pand van al zijn schuldeisers (art. 8 H.W.), welke rechtsregel ook geldt voor de oude schuldeisers in zoverre zij niet betaald zijn geworden uit de boedel van het eerste faillissement (Cass. Fr., 22.11.1887, S. 1889, 1, 81, met noot Meynial) ;

— in rechte bestaat geen enkele tekst die een voorrecht op dit gemeenschappelijk pand verleent hetzij aan de oude hetzij aan de nieuwe schuldeisers ;

— een analogisch argument wordt geput uit art. 527 F.W., 2e lid ;

« art. 527 : De vóór het konkordaat opgekomen schuldeisers treden terug in al hun rechten ten aanzien van de gefailleerde alleen ; maar zij mogen in de massa slechts worden opgenomen in de volgende verhoudingen, te weten : voor het geheel van hun schuldverdragen, indien zij geen deel van het dividend hebben ontvangen ; ten belope van het gedeelte van hun oorspronkelijke schuldverdragen, dat overeenstemt met het door hen niet ontvangen gedeelte van het beloofde dividend, indien zij een gedeelte van het dividend hebben ontvangen.

De bepalingen van dit artikel zijn van toepassing op

het geval waarin een tweede faillissement opent, zonder dat er vooraf een nietigverklaring of ontbinding van het konkordaat is geweest » ;

Overwegende dat de oude scheideisers niet te klagen hebben vermits zij niets verliezen maar eerder een onverhoopte kans op enige voldoening verwerven uit de nieuwe goederen door de vroegere gefailleerde jongst verkregen ;

dat de nieuwe schuldeisers wel enigszins kunnen klagen vermits de tegenwaarde van hun inschuld het nieuwe activa-vermogen vormt waaraan ook de oude schuldeisers komen aanzitten en eten, maar dat de nieuwe schuldeisers konden en zelfs (theoretisch) moesten weten dat hun schuldenaar failliet was geweest zodat zij het risico aan zijn toestand verbonden hebben aanvaard met al de gevolgen vandien ;

dat overeenkomstig deze rechtsleer (Rev. Trim. Dr. Comm. 1951, p. 690, Robino : L'exercice d'un nouveau commerce par le failli, Survenance d'une nouvelle faillite) alle onvoldane schuldeisers a rato van hun onvoldaan zijn op dezelfde lijn worden gesteld en op een gelijke wijze worden behandeld t.o.v. het nieuwe activa-vermogen, hetzij dit samengesteld is door een nieuwe handel begonnen tijdens de afwikkeling van het eerste faillissement, hetzij dit ontstaan is door een nieuwe handel na de sluiting van het eerste faillissement (zie nog P.B., V° Faillite, nr. 2744 en 2745 ; Van Ryn, T. IV, nr. 2875) ;

Overwegende dat de rechtbank de eerste stelling heeft gehuldigd in haar vonnis van 2 december 1952 (R.W. 1952-53, 1521) ;

dat de rechtbank echter haar mening herziet omdat de eerste stelling meer op de billijkheid steunt, terwijl de tweede stelling meer juridisch is ;

dat de gelijkheid van alle schuldeisers, oude en nieuwe, de regel is tenzij er tussen de schuldeisers wettige redenen van voorrang bestaan, die zijn de voorrechten en hypotheeken (art. 8 en 9 H.W.) ;

dat de voorrechten niet op de billijkheid alleen kunnen steunen maar enkel kunnen spruiten uit een wettekst, die ter zake ontbreekt ;

Overwegende dat de rijksdienst derhalve moet opgenomen worden voor 27.197 fr. bevoorrecht passief en 39.413 fr. gewoon passief, kosten aan de boedel ;

.....

VREDEGERECHT TE SINT-TRUIDEN

27 juni 1967.

Rechter : M. Roelandts.

Advocaten : Mrs. Ruiters en Knops.

Huur van handelshuizen. — Weigering van huurhernieuwing. — Om het huis door een kind te laten betrekken. — Gedeeltelijke verhuring aan derden. — Vergoeding wegens uitzetting.

De verhuurder van een handelshuis die als reden voor zijn weigering van huurhernieuwing opgegeven had dat hij het door een van zijn kinderen wilde laten betrekken, brengt dat voornemen niet ten uitvoer wanneer hij binnen de termijn van twee jaar na de dag waarop de huurder het huis verlaten heeft, het gedeeltelijk aan derden verhuurt : hij dient een vergoeding te betalen die gelijk is aan drie jaar huur, eventueel vermeerderd met een bedrag, toereikend om de veroorzaakte schade geheel te vergoeden.

Brouwerij van Alken t./ Mathijs-Millet.

Overwegende dat de eis van aanlegster ertoe strekt verweerster te horen veroordelen om te betalen een ver-

goeding van 3 jaar huur, hetzij 72.000 fr. en daarenboven een bedrag van 150.000 fr. als bijkomende vergoeding, zulks overeenkomstig de bepalingen van art. 25, 3, der wet van 30 april 1954;

Overwegende dat de door aanlegster aangevraagde huurhernieuwing door gedaagden werd geweigerd zich steunend op het voornemen kwestieus huis te laten betrekken door een van haar kinderen (art. 16, I, 1°, van voornoemde wet);

Overwegende derhalve dat op basis van art. 25, 3°, gedaagde wettelijk verplicht was haar voornemen ten uitvoer te brengen binnen de zes maanden en gedurende ten minste twee jaar;

Overwegende dat enerzijds gedaagde het kwestieus huis blijkt terug te harer beschikking gekregen te hebben vanaf 1 oktober 1966, dat anderzijds zij de keuken en een slaapkamer evenals drie andere kamer reeds in de loop van de maand april 1967 verhuurde aan twee verschillende dames, zoals blijkt uit een proces-verbaal van vaststelling van deurwaarder Smeets van Sint-Truiden, dd. 26 april 1967;

Overwegende dat de termijnen van zes maand en twee jaar beginnen te lopen vanaf de dag dat de huurder het verhuurde goed verlaten heeft (cfr. A.P.R., V°, Huur van handelshuizen, nr. 141);

Overwegende dat in casu deze datum op 1 oktober 1966 dient gesitueerd;

Overwegende dat rekening houdend met het feit dat kwestieus goed in de loop van de maand april 1967 gedeeltelijk verhuurd werd, gedaagde haar voornemen op grond waarvan zij de huurster uit het huis goed heeft kunnen zetten, niet ten uitvoer heeft gebracht binnen de zes maanden en zij derhalve een vergoeding zal dienen te betalen gelijk aan drie jaar huur, eventueel vermeerderd met een bedrag, toereikend om de veroorzaakte schade geheel te vergoeden;

Overwegende dat de verhuurster, in casu gedaagde, geheel het gehuurde persoonlijk moet betrekken — indien dit als reden van weigering der huurhernieuwing aangegeven werd — zowel de handels- als de woonruimte; dat alzo de verhuring van woonlokalen aan derden zou aanleiding geven tot betalen van een uitwinningvergoeding (nr. 141 ibidem);

Overwegende dat indien de verhuurder als reden van weigering had aangegeven dat hij het huis zelf als burgershuis zou betrekken en het nadien aan een derde verhuurt, dat dan er aanleiding is tot het betalen van een uitwinningvergoeding, gelijk aan drie jaar huishuur (cfr. 140 ibidem);

Overwegende dat : «Lorsque le bailleur a refusé de renouveler un bail commercial en vue d'occuper personnellement le bien loué, le preneur a droit à l'indemnité d'éviction, si dans le délai déterminé par la loi et sans justifier d'un motif grave, le bailleur n'occupe qu'une partie du bien loué et donne le surplus en location à un tiers (art. 16, I, 1°, et 25, 3° - Cass. 14 november 1957, Pas. 1958, I, 261);

Overwegende derhalve dat in casu de uitwinningvergoeding gelijk aan drie jaar huishuur terecht gevorderd wordt;

Overwegende verder dat de bestaande huurovereenkomst tussen de vorige eigenaar en aanlegster aangegaan voor een termijn van 12 jaar en beginnende op 1 oktober 1954, in feite door gedaagde overgenomen werd, daar zij zelf op het einde van het negende jaar een huurprijs-herziening aanvraagde en bekam bij vonnis van onze rechtbank, dd. 8 september 1964;

Overwegende eindelijk dat de bijkomende vergoeding van 150.000 fr. wegens winstderving alsmede voor gedane onkosten in casu niet verrechtvaardigd voorkomen en dienen afgewezen...

BEROEPSCOMMISSIE VOOR OUDERDOMSPENSIOENEN VAN SINT JANS MOLENBEEK

24 september 1968

Voorzitter : M. van den Daele.
Vrederechter van het Kanton Sint Jans Molenbeek.

Ten onrechte betaalde pensioenen. — Verjaring.

De huidige wet op de ouderdomspensioenen voorziet een tweejaarlijkse verjaring van de opvordering naar terugbetaling van wederrechtelijk betaalde ouderdomspensioenen. Deze verjaring geldt ook als het gaat over opvorderingen van ouderdomspensioenen die wederrechtelijk werden bekomen door bedrieglijke handelingen of door valse of opzettelijk onvolledige verklaringen voor zoveel de belanghebbende de verjaring inroept.

Als men in de wordingsgeschiedenis van de wet een verklaring vindt van een parlementair zij het ook van een minister die indruist tegen de tekst van de wet, zoals deze uiteindelijk werd aangenomen door de wetgevende macht, dan moet men alleen deze tekst volgen.

We Caron t./ D'Hoir.

Aangezien aan D'Hoir Elisabeth van 1.6.1957 tot 12.2.1968 een overlevingspensioen arbeidster van 17/30 hetzij 8.330 frank per jaar werd uitgekeerd;

Dat genoemde ten onrechte dit pensioen genoot van 1 juni 1957 tot 1.2.1967 daar bevonden werd dat zij tijdens deze periode een niet toegelaten beroepsarbeid uitoefende;

Dat deze bevinding gedaan werd doordat genoemde zelf op voet van deze niet toegelaten activiteit haar recht op een rustpensioen arbeidster liet gelden en trouwens bekwam a rato van 23/40 t.t.z. 19.538 frank per jaar;

Aangezien het kwestieus overlevingspensioen door genoemde werd aangevraagd en bekomen op voet van onrechte verklaringen zeggende dat zij alle werkzaamheid gestaakt had op 31.5.1957 (zie in haar bundel verklaringen van staking door haar ondertekend op 31.5.57; ook nog een verklaring van niet vergoeding wegens werkloosheid en van erkenning van verbod van werkzaamheid en van toepassing van de bepalingen van art. 18 der wet van 21.5.1955 en van het K.B. van 31 mei 1933 in geval van onrechtmatige aanvaarding van vergoedingen; zie ook haar latere verklaring van tewerkstelling of van vergoede werkloosheid ter gelegenheid van haar vraag naar rustpensioen-arbeidster en haar individuele rekening alsook het attest van 13.12.1966 van de Federatie van Socialistische Mutualiteiten van Brabant nopens de gelijkgestelde dagen wegens ziektevergoeding);

Dat het alzo vaststaat dat genoemde tussen 1.6.1957 tot 1.2.1967 een overlevingspensioen heeft genoten op grond van bedrieglijke verklaringen;

Dat de betalingen die genoemde ontving als gevolg van haar wederrechtelijk optreden teruggevorderd werden door de aangetekende brief tot «opvordering van het onverschuldigd betaalde» van de Rijkskas voor rust en overlevingspensioenen van 8.5.1968;

Aangezien dat deze opvordering besloten en betekend werd overeenkomstig artikel 21 van de wet van 13.6.1966 bevestigd door artikel 34 van het K. B. Nr. 50 van 27 oktober 1967;

Aangezien genoemde daartegen beroep instelde bij aangetekend schrijven van 24 mei 1968;

Dat het beroep ontvankelijk is als tijdig ingesteld;

Dat het beroep gesteund is op volgende redenen «de tweejaarlijkse verjaring werd niet toegepast en ten andere mijn goede trouw werd in de zaak verrast»;

Aangezien, zoals hoger reeds gezegd, er geen kwestie kan zijn voor beroepster haar zagezegde goede trouw in te roepen; ze heeft zelf het bewijs ondertekend van haar bedrieglijk optreden en kan dus niet bestempeld worden als van goede trouw geweest te zijn;

Aangezien aldus hoeft onderzocht te worden of de goede of de slechte trouw van diegene die ten onrechte gelden heeft getrokken in de regeling der pensioenen voor werknemers, een invloed heeft op de toepasselijkheid van de verjaringstermijn;

Aangezien op voet van artikel 21 paragraaf 3, van de wet van 13.6.66, in geval van niet verschuldigde uitbetaling van een prestatie, de uitbetalingsinstelling bevoegd is ofwel om de terugvordering te vervolgen ofwel om ze geheel of gedeeltelijk te verzaken;

Aangezien derhalve de Rijkskas voor rust en overlevingspensioenen op dit stuk richtlijnen heeft vastgesteld om een uniforme bestuurlijke rechtspraak toe te passen op de onderscheiden gevallen;

Dat deze richtlijnen er op neer komen vast te stellen in welke gevallen (namelijk inzake regeling voor werknemers) de Rijkskas ofwel *ambtshalve* de tweejaarlijkse verjaring zal toepassen, ofwel de opvordering zal verzaken, ofwel ze deze zal vervolgen;

Dat aldus met recht de Rijkskas heeft besloten dat «wanneer de schuld veroorzaakt werd door valse of bewust onvolledige verklaringen bij de toekenning of door een uitgemaakte inbreuk op de wettelijke of reglementaire beschikkingen» zij de verjaring niet zal toepassen;

Dat het vastleggen van dergelijke richtlijnen beslist in de bevoegdheid ligt van de Rijkskas en ter zake dienend is voor wat de toepassing betreft van een uniforme bestuursrechtspraak (zie desaanvaande de dienstnota van de Rijkskas van 15.3.1968 Nr. 1968/1);

Aangezien het bij toepassing van deze bestuurlijke rechtspraak is dat in onderhavig geval de Rijkskas heeft besloten de opvordering te vervolgen (zie nl. gezegde dienstnota 1968/1 bladz. 12/A - *verjaring*, en bladz. 13,3 «*Genot van het overlevingspensioen — werkelijke of daarmee gelijkgestelde beroepsactiviteit*» en bladz. 14: «Het beheerscomité was van oordeel dat de goede trouw niet zal verondersteld worden en dat de verjaring niet *ambtshalve* zal toegepast worden»);

Aangezien van zelfsprekend gezegde nota er aan herinnert dat «Indien hij het niet eens is, behoort de schuldenaar de zaak over te leggen aan de administratieve of burgerlijke rechtscolleges» (cfr. op. cit. blad 12 A *Verjaring*, lid 3);

Dat, eens genomen door de Rijkskas de beslissing tot opvordering op voet van de door haar en van haar bestuur vastgelegde rechtspraak, het bevoegde rechtcollege, in casu de beroepscommissie, te onderzoeken heeft welke de gerechtelijke draagwijdte is van de door de wet van 13.6.1966 bepaalde tweejaarlijkse verjaringstermijn ingeroepen door een schuldenaar;

1. Wat men kan afleiden uit de wordingsgeschiedenis van art. 21 van de wet van 13-6-1966.

Artikel 21 was eerst artikel 15; de tekst ervan, althans voor wat betreft paragraaf 3 die de tweejarige verjaring instelde, bleef onveranderd doorheen de behandeling in Kamer en Senaat;

Deze tekst is klaar, eenvoudig en duidelijk en zegt: «De terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde prestaties verjaart door verloop van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling is geschied»;

Er is verder nog een lid waarin gezegd was hoe die verjaring gestuit is; de stuiting van de verjaardag is in onderhavig geval niet in betwisting; de verjaring werd immers regelmatig gestuit door het ter post aangetekend

schrijven van de Rijkskas van 8 mei 1968 en het beroep slaat niet op onze stuiting;

De memorie van toelichting van 28 januari 1966 (zie Kamer van Volksvertegenwoordigers 1965-1966. 116 Nr. 1 bldz. 9) rept geen woord over een andere termijn dan die van twee jaar die zou toepasselijk zijn op ten onrechte uitbetaalde prestaties in geval van slechte trouw der belanghebbende; ook de Raad van State zegt daar niets over in zijn advies (cfr. op. cit. blz. 12 nopens art. 15);

Op 2 februari 1966 stelde de heer volksvertegenwoordiger De Mey een reeks amendementen voor waaronder een amendement van artikel 15 (artikel dat later dus het nummer 21 moest krijgen) paragraaf 3 en strekkende:

a) tot de vorderingen tot terugbetaling in de bevoegdheid te leggen van de «instelling», belast met het beheer «van de regeling» (in plaats van de uitbetalingsinstelling zoals voorzien in het wetsontwerp)

en b) tot het vervangen van de oorspronkelijke tekst die, zonder onderscheid tussen belanghebbenden van goede of van slechte trouw, de tweejaarlijkse verjaring voorstelde;

De tekst ter vervanging voorgesteld door de heer De Mey luidde als volgt:

«Behalve in de gevallen dat de gerechtigde de niet verschuldigde uitbetaling door bedrieglijke handelingen of door valse of opzettelijk onvolledige verklaringen heeft bekomen, verjaart de terugvordering na verloop van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop de betaling werd verricht» (zie Kamer der volksvertegenwoordigers 1965-1966 document 116 Nr 3 blz. 16);

De verantwoording van dit amendement is alleen gericht op de gewenste bevoegdheid der instelling die belast is met het beheer der gelden maar zegt niets ter verantwoording van de uitsluiting van de schuldenaars van slechte trouw van de toepassing van de tweejarige verjaring (op. cit. blz. 17);

Dit amendement was mede ondertekend door de heer De Paepe, die Minister van Sociale Voorzorg zou zijn toen het ontwerp en het amendement in bespreking zouden komen in de Kamers;

In het verslag namens de Commissie voor de Sociale Voorzorg van de Kamer, uitgebracht door de heer Demets staat te lezen in de «*uiteenzetting van Minister Brouhon*»:

«Voor behoorlijk vastgesteld bedrog bedraagt die termijn (van de verjaring) voort dertig jaar» (Kamer 1965 - 1966 - 116 Nr. 10 blz. 7);

Die verklaring van Minister Brouhon kan niet weerhouden worden;

Inderdaad, de voorbereidende werkzaamheden zijn wel dienend tot het uitleggen van de geest of van de zin van een wet voor zoveel de tekst ervan zoals hij uiteindelijk werd goedgekeurd naar uitleg vraagt; hier is dit niet het geval; de tekst die werd goedgekeurd is klaar en duidelijk en dult derhalve geen uitleg die trouwens, in casu, tegen de definitief aangenomen tekst zou indruisen, immers de definitieve tekst is deze van het ontwerp gebleven: de verjaring werd vastgelegd op twee jaar zonder enig onderscheid tussen schuldenaars van goede of van slechte trouw;

Indien men de zinsnede van de uiteenzetting van Minister Brouhon, moest toepassen als een soort bijkomende wettekst dan zou het hier niet meer gaan om uitleg over de geest der wet maar om een toevoegsel aan de wet, en dan nog een toevoegsel dat tegen de *lex lata* indruist;

De mening van Minister Brouhon is trouwens afwijkend van de vaste doctrine in zake terugvordering van het niet verschuldigde (cfr De Page Boek III over de betaling van het niet verschuldigde: uitgave 1936 Bladz. 24 Nr. 19);

Principes. Rôle de la bonne ou de la mauvaise foi. Fondement des obligations plus lourdes de «l'accipiens» de mauvaise foi: Men leest er: «Rappelons que l'obligation de restituer l'indu, obligation légale, nait du seul fait du

payement, reconnu indu. La bonne ou la mauvaise foi de l'accipiens est indifférente au point de vue du principe de la restitution. En verder : Mais au point de vue doctrinal il semble qu'on puisse affirmer que la mauvaise foi — qui, répétons-le, ne fait que se greffer sur l'obligation de restituer, dont elle modifie l'étendue (art. 1378 à 1380 B.W.) — constitue une faute, un quasi-délit : C'est ainsi que s'expliquent plus facilement la débetion des intérêts sans sommation dès le jour du payement, enz.) ;

De Page doet ook nog opmerken dat, in zake verbintenissen, (voor betrekkelijke nietigheden) overeenkomstig de bepalingen van ar. 1304 B.W. de vorderingen tot nietigverklaring of tot vernietiging tien jaar duren (De Page op. cit. Boek II Nr. 804) ;

Deze verjaring is maar tienjarig in alle gevallen waarin deze vordering niet door een bijzondere wet tot een kortere termijn is beperkt ;

Artikel 1304 zegt ook dat die tijd loopt « *in geval van dwaling of van bedrog*, van de dag waarop die ontdekt werden » ;

Aangezien ter zake artikel 21 paragraaf 3 van de wet van 13 juni 1966, zoals de tekst definitief en klaar werd vastgesteld, en de vordering tot de kortere termijn van twee jaar heeft beperkt en deze tijd doet lopen vanaf de datum waarop de uitbetaling is geschied ;

Wel zegt ook De Page (op. cit. Boek III Nr 17) dat de vordering tot terugbetalen van het niet verschuldigde verjaart voor het verloop van dertig jaar ; echter geeft hij toe dat, indien de vordering van het niet verschuldigde afhangt van een contract (hier een regeling) waarvan de vorderingen beheerst zijn door een kortere verjaring, er een rechtspraak bestaat die op deze vordering deze bijzondere verjaring laat toepassen ; bovendien verwijst De Page naar de dertigjarige verjaring, niet om reden van de goede of de slechte trouw van de « accipiens » maar omdat de termijn van het gemeen recht in zake verjaring dertig jaar is (op. cit. Boek II Nr. 804-B). Verder nog zegt De Page (op. cit. B II Nr. 804 D. Groep twee) « *sont également exclues du champ d'application de l'article 1304, ...l'action en répétition de l'indu* » ; de reden ervan is dat de vordering in teruggave van het onverschuldigde geen vordering is in nietigverklaring noch in vernietiging ;

Echter voegt De Page (en ook Laurent, Boek XIX Nr. 30, bladz. 38) daaraan toe dat men terugvalt in de verjarings-termijn van tien jaar als deze vordering voorafgaandelijk de nietigverklaring veronderstelt van een betaling (cfr. op. cit. Boek II Nr. 804, C, 6° bladz. 664 en ibidem bladz. 666, groep twee, a.) ;

Het gaat dus niet op, gezien namelijk de tekst van art. 1304 B.W., te zeggen dat de nietigverklaring of de vernietiging van overeenkomsten, en dus van verbintenissen, maar zou verjaren na dertig jaar in geval van bedrog ; de verjaring in geval van bedrog is deze van de betrekkelijke nietigheden te weten de tienjarige, voor zoveel ze door geen bijzondere wet tot een kortere termijn beperkt is (hetgeen in casu het geval is bij toepassing van artikel 21 van de wet van 13.6.1966) ;

Aangezien er ook nog een andere reden bestaat om de verklaring van Minister Brouhon van de hand te wijzen, te weten dat het amendement van de heer De Mey van 2 februari 1966 dat er toe strekte de uitsluiting van de tweejarige verjaring (beweerd door Minister Brouhon in zijn uiteenzetting) in de wet te doen opnemen, door Minister De Paepé werd verworpen en door de heer De Mey werd ingetrokken (zie Kamer 116. 1965-1966 Nr. 10 - verslag door de heer Demets blz. 49 : men leest er onder andere : « De Minister, die nochtans het amendement medeondertekend heeft, vraagt de intrekking ervan omwille van de bestuurlijke verwickelingen die de voorgestelde procedure met zich zou brengen » ;

• Hij voegt eraan toe dat slechts afstand zal mogen wor-

den gedaan volgens de normen die zijn vastgesteld door het Beheerscomité van de Rijksskas dat samengesteld is uit de verantwoordelijken van de verschillende toekenningsinstellingen » ; « Het amendement wordt ingetrokken » ;

De heer Minister De Paepé heeft niet gezegd : « ik vraag de intrekking omdat het amendement overbodig is want de schuldenaar van slechte trouw zal niet kunnen de tweejarige verjaring inroepen ». De Minister heeft ook niet verwezen naar de uiteenzetting van Minister Brouhon ;

• De Minister heeft er alleen op gewezen « dat slechts afstand zal mogen gedaan worden volgens de normen die zijn vastgesteld door de Rijksskas » ;

Het staat nu vast dat de Rijksskas, volgens haar normen van de gevallen van bedrog besloten heeft geen afstand te doen en de tweejarige verjaring niet ambtshalve toe te passen (zie reeds geciteerde dienstnota Nr. 1968/I blz. 12) ;

Maar het staat nu ook vast dat het enige amendement dat tot doel had de uitsluiting van de tweejarige verjaring, ten overstaan van schuldenaars van slechte trouw, in de wet op te nemen door de bevoegde Minister werd afgewezen en door zijn auteur werd ingetrokken ;

Aangezien wel werd opgemerkt door een Kamerlid dat deze weglating van het amendement De Mey belangrijke gevolgen kon hebben ;

Dat men inderdaad kan lezen in de parlementaire handelingen (cfr. Kamer Nr. 43-44. Vergadering van woensdag 4 mei 1966 Bladz. 38 : De heer Ronse) « Ik heb ook gezien dat er een amendement was van de heer De Mey, dat niet weerhouden is geworden. Het betreft de terugvorderingsperiode voor een bepaald geval, namelijk wanneer er te veel zou uitbetaald worden ten gevolge van een daad van de pensioenaanvrager. Telt daar ook de terugvorderingsperiode van twee jaar ? Ik heb gezien dat dit amendement, niet weerhouden is. Ik wil hierover een antwoord omdat het aanleiding kan geven tot misverstanden » ;

Aangezien het antwoord kwam bij wijze van de aan-neming, ne varietur van de tekst van art. 21, par. 3 waarin hoegenaamd geen onderscheid gemaakt wordt tussen « accipiens » van goede of van slechte trouw (zie Kamer - op. cit. vergaderingen van 4 mei 1966. Bladzijden 49 en 50) ;

Aangezien in de daaropvolgende zitting van de Kamer (zie parlementaire handelingen Kamer Nr. 45 vergaderingen van donderdag 5 mei 1966 bladz. 5) de Minister zich vergenoegd heeft te antwoorden aan de heer Ronse, niet op zijn vraag in zitting van 4 mei geuit, (vermoedelijk omdat artikel 21 reeds de vorige dag ne varietur werd aangenomen) maar op deze die zouden zijn gesteld geweest in de commissie : « Mijn administratie werkt op dit ogenblik de antwoorden daarop uit en ik kan hem de verzekering geven dat hij eerstdaags antwoord op de door hem gestelde vragen zal ontvangen » zo sprak de Minister, en daar bleef het bij ;

Aangezien ook in de Senaat, noch in het verslag van de heer De Clercq noch tijdens de vergaderingen van 2 en 7 juni 1966 geen bezwaren werden geuit tegen de tekst van artikel 21 ;

Aangezien integendeel, in zitting van de Senaat van 7 juni 1966 (zie Senaat Parlementaire handelingen Nr. 43 bladz. 1101) de heer Derore daaromtrent verklaart « Ieder-een zal de nieuwe voorschriften inzake terugvordering wel toejuichen » ;

« De verjaringstermijn bedroeg dertig jaar. De nieuwe wet voorziet de kwijtschelding van bepaalde terugvorderingen en beperkt de inhoudingen tot 10 pct., en der verjaringstermijn tot twee jaar » ;

Daarop werd artikel 21 ne varietur aangenomen door de Senaat in dezelfde vergadering van dinsdag 7 juni 1966 (zie Op. Cit. bladz. 1112) ;

Aangezien uit wat voorafgaat blijkt dat de tweejarige verjaring van art. 21 van de wet van 13 juni 1966 op alle

gevallen van terugvordering van onverschuldigde betalingen toepasselijk is, inzonderheid op deze waarin de « accipiens » van slechte trouw zou geweest zijn ;

II. Wat men kan afleiden uit de toepassing op de gevallen van bedrog bij de uitbetaling, van de theorie der volstreckte nietigheid van de betaling wegens ongeoorloofde oorzaak (B.W. art. 1108) ;

Aangezien de tienjarige verjaring van art. 1304 (of een nog kortere verjaring op voet van een bijzondere wet) zoals hierboven reeds gezegd toepasselijk is alleen ten aanzien van de betreffende nietigheden of vernietigbaarheden, niet ten aanzien van de volstreckte nietigheden (Cass. 6 maart 1919 Pas I. 80) ;

Aangezien wel kan worden aangenomen dat een betaling, gedaan ten gevolge van bedrog vanwege de accipiens, met een volledige nietigheid besmet is wegens ongeoorloofde oorzaak (B.W. 1108) ;

Maar aangezien de wetgeving op de rust en overlevingspensioenen voor werknemers moet beschouwd worden als van openbare orde zijnde ; dat deze wetgeving immers wezenlijke belangen van onze gemeenschap regelt (zie de bepaling van wet van openbare orde in De Page, Boek I Nr. 91 met name als voorbeelden de sociale wetten als deze op de werkongevallen en de wetten die bescherming inhouden van de werknemers, bladz. 88 en 89 uitgave 1933 en aanvullend boek op deel I, uitgave 1951, « Complément » Nr. 91 bladz. 41, 42, 43 en 44 met de nota's) ;

Aangezien aldus gelijk welke inbreuk op de bepalingen van deze wetgeving en dus gelijk welke wederrechtelijke uitkering van pensioenen besmet is met volstreckte nietigheid (B.W. 1131 en 1133) ; dat de goede of de slechte trouw van de accipiens in zake van betalingen die niet geoorloofd zijn door de wetgeving van openbare orde op de rustpensioenen der werknemers dus zonder invloed is op de nietigheid dezer betalingen die een volstreckte nietigheid is ratione materiae legis ;

Aangezien uit deze volstreckte nietigheid van alle wederrechtelijke uitkeringen van pensioenen voortvloeit dat, ook als het gaat om uitkeringen die gedaan werden aan een accipiens van goede trouw bijvoorbeeld als gevolg van een vergissing van het bestuur zelf, alleen de dertigjarige verjaring het gemeen recht zou zijn, indien de wetgever geen kortere verjaring verkondigde zoals in artikel 21 van de wet van 13.6.1966 ;

Aangezien men dus moet aannemen, ook als men de theorie der volstreckte nietigheid der wederrechtelijke uitkeringen aanneemt, dat er in deze materie van openbare orde geen plaats is voor onderscheid tussen terugvorderingen wegens de niet bedrieglijke of de wel bedrieglijke oorzaak van de wederrechtelijke betalingen ; het recht op terugvordering van het niet verschuldigde vindt immers zijn oorzaak in de inbreuk of een regeling die van openbare orde is en die de plano een volstreckte nietigheid van de betaling meebrengt ; en dat dit ook geldt ten aanzien van de accipiens » van goede trouw ;

Aangezien de tweejarige verjaring van alle terugvorderingen voorzien door artikel 21 van de wet van 13 juni 1966 dus moet toegepast worden zonder onderscheid tussen belanghebbende van slechte of van goede trouw want ook van deze laatsten zou, zoniet, alleen de dertigjarige verjaring kunnen toegepast worden vermits de nietigheid van gelijk welke wederrechtelijke betaling niet ligt in de goede of de slechte trouw van de schuldenaar maar in het karakter van inbreuk op een wetgeving van openbare orde die een volstreckte nietigheid verwekt in al de gevallen ;

III. Besluit :

Uit de vooraangaande overwegingen blijkt dat in zake

D'Hoir Elisabeth toepassing moet gedaan worden van artikel 21, paragraaf 3, voor wat de tweejarige verjaring betreft ;

Op deze gronden,

De Beroepscommissie,

Beslist dat de uitkeringen van het overlevingspensioen wederrechtelijk genoten door D'Hoir Elisabeth verjaard zijn voor alle uitkeringen gedaan vóór 8.5.1966.

NECROLOGIE

STAFHOUDER ANDRÉ DELVOYE

Stafhouder André Delvoye is zopas aan de Balie van Kortrijk ontvallen.

In het Gerechtshof werd een plechtige rouwhulde gebracht aan zijn nagedachtenis, waar het woord werd gevoerd door de heer Voorzitter De Valck, de heer Procureur des Konings, Asscherickx, de heer Meersseman, Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, de heer Vandekerckhove, Eerste Referendaris, de heer Stafhouder De Clerck, de heer Lietaer, Voorzitter van de Jonge Balie, de heer Smagghe namens de avoués en de heer Demeyere namens de Griffiers.

Wij delen hieronder de tekst mede van de rede uitgesproken door de heer Stafhouder J. De Clerck.

* * *

Stafhouder André Delvoye is gestorven op 4 december 1968 en werd op 7 december ten grave gedragen. Thans komen zijn confraters hem groeten en huldigen.

We hebben hem allen goed gekend, hij was 68 jaar geworden en we willen noch kannena hem vergeten. Hij blijft bij ons en wij blijven bij hem en daarom zullen we zijn leven terug opwekken, om het des te beter in ons geheugen te bewaren.

We weten dat hij geboren werd te Kortrijk op 16 juli 1900, uit een geslacht van Noord-Franse industriëlen uit Wervicq (Frankrijk), die rond 1880 de polsslag aanvoelden van de textielindustrialisatie, ingevolge de uitvinding van de stoommachine door Stephenson, waardoor de handarbeid werd omgeschakeld in mechanisatie, waarvan we thans nog steeds de doorgedreven uitlopers niet kennen.

Zoals vele noord-franse industriëlen van toen, is zijn familie op zoek geweest naar de arbeiders die zij ruimschoots vonden in de Kortrijkse gewesten en die de beginnende welvaart van onze streek hebben ingeluid.

Als knaap liep hij school bij de Broeders van de Kristelijke Scholen op de Casinoplaats te Kortrijk om zijn Oude Humaniora aan te vangen in het St.-Amandscollege van deze stad. Tijdens zijn Retorika in 1917 werd het college gesloten en moest hij de laatste drie maanden overschakelen naar het college St.-Marie te Schaarbeek, om er als secundus perpetuus te eindigen, steeds te Kortrijk en te Schaarbeek, voorafgegaan door Albert Gilon, thans Kannunik en Secretaris-Generaal van het Katholiek onderwijs. Van dan af ging hij niet meer naar school, zegt zijn zuster. Maar deze intelligente jongeling, had behoefte aan hoger onderwijs, volgde gedurende een jaar privaat-lessen bij advocaat Delaruelle te Brussel, om dan telkens zijn examen af te leggen voor de middenjury, waar hij afwisselend slaagde met onderscheiding en grote onderscheiding, om het diploma van Doctor juris te behalen op 14 augustus 1923.

Zoals we hem kenden zal het examen wel een gesprek onder geleerden geweest zijn.

Stafhouder Delvoye werd ingeschreven aan de Balie te Kortrijk als stagedoende advocaat op 12-10-23 en hij had als patroon Mr. Aimé Roelants. Het moet wel een parel van een stagiair geweest zijn: niets dan wetenschap en kennis van het recht.

De Balie van Kortrijk werd officieel opgericht op 15-10-25 met als eerste Stafhouder Mr. Vercruysse gedurende 13 dagen, opgevolgd door Mr. Jules Nolf.

Tijdens dit stafhouderschap werd Mr. Delvoye opgenomen op de Tabel der Orde op 13-10-1926.

Uit deze periode dateert zijn lidmaatschap bij de Avant-Garde Catholique, die de jeugd vertegenwoordigde van de Conservatieve Patria Groep, en zijn actie voor het behoud der monumenten van Kortrijk, die gehavend uit de eerste wereldoorlog waren overgebleven.

Alsdan en ook na 1944 ging hij een verwoed gevecht aan met het Stadsbestuur van Kortrijk, om de bestaande monumenten te handhaven en de gehavende monumenten te restaureren, om te beletten dat deze zouden gesloopt worden en de vrijgekomen ruimte zou omgezet worden in groene zones en parkeergelegenheden. Wie herinnert zich niet zijn actie voor het behoud der Hallen, deze romantische ruïnes, die voor hem het symbool waren van de Vrijheid en de Rechten van de mens.

In 1928 sticht hij de Conferentie der Jonge Balie samen met Mr. Maurice Van Severen en Mr. Paul Beeckman, om er in 1936 en 1937 Voorzitter van te worden.

De wet op het taalgebruik in gerechtszaken van 1935, waaraan wij nog steeds herinnerd worden bij de lectuur van elk vonnis, was voor hem *dura lex... sed lex*, en dus een plicht om deze toe te passen. Hij die van huize uit franssprekend was voelde in zich de verplichting tot aanpassing. Lezen we niet in het verslagboek van de Balie in 1935 een motie van Mr. Delvoye in het frans gesteld « dat voortaan de pleidooien in het Nederlands zouden gebeuren, ook voor hen die ingevolge hun diploma nog het recht zouden hebben om in het Frans te pleiten. »

Alleen met de Kolewijnspelling en naderhand met de Marchandtribulaties omtrent de schrijfwijze van de Nederlandse taal had hij werkelijk last en, conservatief zoals hij was, verzette hij zich tegen deze voortdurende evolutie van een taal, die hij als amateurisme bestempelde.

Met de mobilisatie en de oorlog brak een nieuwe moeilijke tijd aan. Meester Delvoye werd onder de wapens geroepen in 1938, bleef soldaat in 1939 en maakte de oorlog mede in 1940, om te belanden in krijgsgevangenschap in Stettin (thans in Oost-Duitsland) tot december 1940.

Uitgeput — slechts 45 kg — kwam hij terug.

Het was voor hem niet gemakkelijk zijn geweten te verzoenen met de oorlog en het gebod van God « Gij zult niet doden » maar de wet van het vaderland gebod hem zijn plicht te doen. Hij was geen officier, maar slechts korporaal-foerier waarover hij fier ging.

Zijn wapens waren zijn wetboek en zijn paternoster. Dagelijks las hij het burgerlijk wetboek en gaf conferenties voor de medesoldaten en wanneer hij zich vereenzaamde om zijn paternoster te bidden was er niemand die zelfs had durven glimlachen.

Wanneer België werd bevrijd in september 1944 — na een zeer moeilijk Stafhouderschap tijdens de oorlog van Mr. Emile Vandenbergh, — werd Mr. André Delvoye, Stafhouder Delvoye op 17.11.1944 tot 1946. Een nieuwe moeilijke en delikate periode: het was de tijd dat de krijgsraden niet wisten wat een Belg tijdens de oorlogsjaren had moeten doen of niet doen. Het was eveneens de tijd dat de Balie moest zeggen wat mocht en wat niet mocht, wat politiek en collaboratie was en wat strijdig was met de wetten van het Belgische volk.

Men vraagt zich nu soms af wat er had kunnen gebeuren aan de Balie van Kortrijk, indien Stafhouder Delvoye daar niet de stempel had opgelegd van wettelijkheid, wijsheid en goedheid.

Deze gestrenge maar goede mens bleef de waardering behouden van zijn confraters die hem kozen:

— van 1938 tot 1963 als lid van de Raad der Orde, wanneer hij alsdan samen met Stafhouder Van Tyghem ontslag nam om plaats te maken voor jongeren;

— steeds en tot 1968 lid van de Fiskale Commissie om er de belangen van zijn confraters te behartigen;

— lid van de Commissie van de Bibliotheek van 1936 tot heden.

Ik was stagiair bij Mr. André Delvoye en tal van stagiairs zijn me voorafgegaan en achternagekomen: Mrs.: Van Walleghe Walter, Allaert Valère, Dousy Stefan, Bossier Pierre, Deleersnijder Alfred, Van Thuyne Jozef, Desmedt Paul, Prevost André, De Ceuninck André.

Stafhouder Delvoye was bijzonder onderlegd in de wetteksten van de C.O.O. en van de Kerkfabrieken. Hij goochelde met de plakaten van Keizer Karel, de Costuymen van Vlaanderen, de decreten van Napoleon, de omzendingbrieven van ministers en secretarissen-generaal, waarvan wij zelf het bestaan niet vermoedden. In de trein las hij de Pasicrisis.

De Jonge Balie was hij bijzonder genegen en al de voorzitters hebben steeds vreugdevol mogen ervaren dat hij steeds de eerste was om de bijdrage te betalen, de conferenties en de uitstappen bij te wonen.

Zijn onbegrensd geheugen, een wandelende encyclopedie, deelde hij kwistig mede aan zijn confraters, zowel op het gebied van het recht als van de oudheidkunde en de geschiedenis. Elke uitstap van de Balie die hij bijwoonde was een tafereel van het verleden dat hij ophing, doorspekt met anekdoten en « la petite histoire de grands personnages ». Hij sprak van Cambacères, Bigau de Préameneu, Loisel, Pepijn de Lange of de Korte, enz... « hij kende veel volk » zou Mr. Van Wontergem gezegd hebben.

Zijn rechtskennis met teksten en data benaderde het onbegrensde. Als advocaat en als tegenstrever was hij logisch scherp, afgestemd op de strikte wet, vertrouwd met de knepen van de procedure en onverbiddelijk voor de rechten van de verdediging.

De dading was volgens hem een hoofdstuk dat niet in het Burgerlijk Wetboek thuishoorde. Het was recht of onrecht « Pourquoi s'accorder, quand on peut plaider ».

Eens de zaak gepleit, bleef hij koud voor het vonnis, dat hij eerst las nadat de expeditie hem was ter hand gesteld. Hij behoorde tot de school die recht stelde boven de rechtvaardigheid, de wet boven de billijkheid, de geest boven het hart.

Afkomstig uit de begoede stand, en ongehuwd had hij geen probleem met de materiële zorgen en zijn cliënten genoten steeds van het minimumtarief. Al zijn vrije tijd besteedde hij aan:

Oudheidkunde en heemkunde; museabezoeken; zijn tienduizende zegels; zijn talloze boeken, opgeborgen in 3 volle kamers.

Aan reizen had hij geen behoefte, tenzij in eigen land.

Stafhouder Delvoye was een sterke persoonlijkheid, ten bewijze:

— toen hij gemeenteraadslid van de Stad Kortrijk was van 1946 tot 1952 kon hij zich moeilijk onderwerpen aan de tucht van de groep en weigerde hij regelmatig een groepsstemming. Dit gaf aanleiding tot botsing en hij

Weigerde naderhand zich opnieuw kandidaat te stellen.

Hij gaf zijn ontslag als plaatsvervangend rechter omdat hij niet akkoord was met de benoemingspolitiek van het Ministerie van Justitie.

Hij weigerde alle eretekens, omdat men zijn plicht moest doen, zonder hiervoor beloond en vereerd te worden.

Naar eigen visie, heb ik U een beeld opgehangen van Stafhouder André Delvoye en meen te mogen besluiten dat hij was: een uitnemend rechtsgeleerde; een voorbeeldige confrater; en een goed mens.

De Balie van Kartrijk wenst haar deelneming te betuigen aan de achtbare familie Delvoye, die een voorname lid van haar familie verliest, dat tevens een voorname lid van onze Balie was.

Wij houden onze Stafhouder André Delvoye in ere.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis, jg. 1968 - nr. 3.

Verbeeck J., François Zypaeus (1580-1650), juriste belge. — Hamaker, Drente en het vreemde recht. — Pugsley D., Damni injuria. — Maffei D., Qualche postilla alle ricerche di E.M. Meijers sulle scuole di Orléans, Tolosa e Montpellier. — Frein von Oer R., Talleyrand und die gesellschaftliche Neuordnung des Empire.

Nederlands Juristenblad, jg. 1968, nr. 43.

Van Maarseveen H. Th. J. F., Ontwerp 9882 inzake de verantwoording aan de gemeenteraad. — Hommes H.J., Iets over Rechtsbeginselen (slot). — Brongers J.C., Jacob Sprey †. — Dienaar E., Kabinetscrisis en archaïsme. — Erades L., Epiloog.

nr. 44/45.

Hardenberg L., De rol van pleidooi en pleitaantekeningen in het burgerlijk geding. — Clausen P., Een nieuw geluid van Prof. A. R. Bloembergen over een nieuw ongevallenrecht. — Polak J.M., Het rapport van de Werkgroep Balans Ruilverkavelingswet.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jg. 1968 - nr. 5020.

Moltmaker J.K., Omzetbelasting en registratierecht (II, slot).

Ars Aequi, jg. 1968 - nr. 10.

Hondius E.H., De rechtenstudie in de Verenigde Staten. — Kortmann C.A.J.M., Schrama en Van der Pouw Kraan tegen de Staat en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Jura Falconis, jg. 1968 - nr. 2.

Vanistendael E., Filosofische achtergronden van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. — Beckers L., Het humanitaire recht en de status van de krijgsgevangenen. — Couvreur J., De uitputting der interne rechtsmiddelen in het kader van de Europese Konventie. — Lambrecht L., De elf gepubliceerde arresten van het Hof van Cassatie die uitspraak deden in gevolge voorzieningen gesteund op een beweerde schending van de artikelen 5 en 6 van de Europese Konventie tot Bescherming van de Rechten van de Mens en van de fundamentele Vrijheden. — Van Dorpe., De invloed van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Journal des Tribunaux, jg. 1968 - nr. 4639.

Vincent L., Les privilèges et hypothèques (1949-1966), 3ème partie.

Notariat Belge, jg. 1968 - nr. 2549.

Du Faux H., Représentation organique et conventionnelle des sociétés commerciales en droit belge.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jg. 1968 - nr. 10.

Fonteyne J., Les intérêts compensatoires et moratoires ou le sommeil des justes.

Recueil général de l'enregistrement et du notariat, jg. 1968 - nr. 21210 à 21214.

Scailteur C., Les lignes générales du projet de loi belge sur la taxe sur la valeur ajoutée.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif,

Fonctionnaires. — Responsabilité personnelle. — Complément à l'étude de M. Flamme M.A.

jg. 1968 - nr. 12.

Revue Française de Science Politique, jg. 1968 - nr. 5.

Goguel F., Les élections législatives des 23 et 30 juin 1968.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"